

ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ DE DREPT ȘI DE UNIFICARE LEGISLATIVĂ, DOCTRINĂ,
JURISPRUDENȚĂ, LEGISLAȚIE COMPARATĂ

ORGAN OFICIAL AL PUBLICAȚIUNILOR JUDECĂTOREȘTI DIN ARDEAL ȘI BANAT

Revista apare regulat la 1. și 15.
a fiecărei luni ca publicațiune ju-
ridică și săptămânal ca organ de
publicațiune judecătorească

Abonamentul:

Pentru autorități, bănoși, instit. șt.
avocați etc.
Pe un an . . . . . 200 Lei
Pentru magistrați pe an 160 . . . . .
Un număr simplu . . . . . 8 . . . . .
Un număr dublu . . . . . 16 . . . . .
Un număr vechiu . . . . . 12 . . . . .
Revista apare săptămânal.

Redacția Strada Băei No. 13. — Ad-
ministrația: Str. Regine Maria Nr. 34
(Radio Reclam România S. A.) unde
se primesc abonamente și ori ce
cereri de adtje.
TELEFON 630.

Sumarul:

1. In jurul Constituției. Discursul ținut la
desch. an. judecătorească de . . . . dl. *Vict. Romninceanu*
Prim Președinte la Inalta
Curte de Casație
2. Codul penal român unificat de . . . . . *V. M. Dimitriu*
3. Anteproiectul Codului penal român de . . . . . *Șt. Laday*
4. Aplicarea reformei agrare în Ardeal com.
jud. Timiș. Torontal.
5. Observări și Propuneri de . . . . . *V. M. D.*
6. Jurisprudența Trib. Cluj cu o adnotarea de . . . . . *S. L.*
7. Legea nouă și Acțiunea înnoirii procesului
în materie de închiriere de . . . . . *I. Bartha*
8. Jurisprudența Stabilită de Inalta Curte de Casație și Justiție
Complectul pentru Ardeal și Bucovina.
9. Supliment: Publicarea în extenso al „Anteproiectului codului
penal român“.

In jurul Constituției*)

Domnilor,

În cursul anului trecut a avut loc un eveniment de o mare însemnătate, noua Constituție, care fixează bazele pe cari va fi așezat în viitor Statul nostru. Ea organizează modul cum au să se exercite și să funcționeze cele trei mari puteri ale Statului, prin urmare și puterea judecătorească, care ne interesează.

De aceia voi face o scurtă analiză a dispozițiilor ce ea conține relativ la această putere, mai ales că, cu ocaziunea lucrărilor pregătitoare, cum era logic și firesc, s'a cerut și părerea acestei Curți în privința bazelor constituționale ale organizării judecătorești.

Această Curte a fost de părere ca principiul inamovibilității să fie înscris în Constituție, fiindcă este de esența unei bune organizări judecătorești. În adevăr justiția nu se poate concepe, fără independența judecătorului și inamovibilitatea este singurul mijloc de a-i asigura această independență. Dar inamovibilitatea nefiind nicăeri definită trebuie încă să se precizeze înțelesul și înlinderea acestui cuvânt.

*) (Discurs rostit de d-l Prim-președinte Victor Romninceanu, cu ocazia solemnității deschiderii noului an judecătorească la Inalta Curte de Casație în ziua de 14 Septembrie.)

Se se specifică anume că magistrații inamovibili nu pot fi suspendați, transferați chiar prin înaintare, decât cu consimțământul lor, afară de cazul de judecată disciplinară; că ei nu pierd funcțiunile lor decât prin demisiune, pentru cauză de maladie ori insuficiență constatată în conformitate cu legea, ori în urma unei condamnățiuni pronunțată de un Tribunal disciplinar printr'o hotărâre motivată, alfel prin legea ordinară s'ar putea da inamovibilității un înțeles așa ca ea să nu mai fie o garanție reală pentru judecători. Apoi să se declare care judecători devin inamovibili începând cu membrii Curții de Casație și să se fixeze limita de vârstă, când magistrații urmează să părăsească în mod obligatoriu serviciul, căci scoborând această limită, ușor pot fi înlăturați acei din magistrați, cari nu sunt agreeți sau cari sunt socoliți mai incozozi.

Și fiindcă inamovibilitatea apără pe judecător numai de temerea de a-și pierde postul, el mai trebuie apărat și în contra speranței de înaintare ori de dobândirea unor alte avantaje, speranță care este un inamic tot atât de periculos al independenței sale. De aceea Curtea a cerut să se ia garanții serioase ca numirile și înaintările în magistratură, să se facă ținându-se seamă numai de merit și vechime iar nu de protecțiuni și influențe lăturatnice, străine de interesul justiției. Și fiindcă nu se poate tăgădui că sistemul azi practicat, n'a dat cele mai bune rezultate, Curtea a arătat un altul pe care-l crede preferabil, anume listele de prezentări făcute de Tribunale și Curți, după cari liste să se facă recomandările de Consiliul superior al magistraturii, compus însă numai din Președinții Curții de Casație și membrii ei cei mai vechi, căci un asemenea Consiliu ar prezenta destule garanții de imparțialitate și ar evita alegerile, cari orice s'ar zice, ating susceptibilitățile și tulbură armonia care trebuie să existe între membrii acestui înalt corp. Inamovibilitatea și modul de recrutare al magistraților sunt într'o legătură foarte strânsă. Inamovibilitatea fără garanții pentru numiri și înaintări, o cred mai periculoasă decât lipsa oricărei inamovibilități. De aceia modul de numire și înaintare, fiind tot atât de esențial ca și inamovibili-

latea, trebuie înscris și el în Constituție, dacă nu în detaliu, — căci într'ansa figurează numai principiile generale, — cel puțin în liniamente generale, cari însă să constituie garanții eficace și sigure.

Aceste păreri însă ale Inaltei Curți n'au fost știmate în seamă, căci în noua Constituție, nu găsim decât scurtele dispozițiuni din art. 104, anume că: „Judecătorii sunt inamovibili, în condițiunile speciale pe cari legea le va fixa“. La prima vedere ar părea că principiul inamovibilității este consacrat, odată ce judecătorii sunt declarați inamovibili; textul însă nu se oprește aci, el adaugă „în condițiunile speciale pe cari legea le va fixa“.

Prin urmare legea ordinară va fixa felul inamovibilității, modul de numire, înaintare și revocare, cari anume judecători se vor bucura de inamovibilitate etc., totul va depinde dar de legea ordinară, întocmai ca și azi, astfel că justiția rămâne lipsită de garanții constituționale. La noi mai ales, unde legile se schimbă cu o ușurință foarte mare, asemenea garanții erau și mai necesare.

Curtea de Casație se bucură de inamovibilitate dela înființarea ei, de peste 60 ani, Curțile și Tribunalele de mai mult de 30 ani, totuși după o trecere de timp atât de lungă, inamovibilitatea judecătorilor n'a fost declarată de ordin constituțional, nici măcar pentru membrii înaltei Curți de Casație.

Să fie oare aceasta rezultatul unei simple omisiuni, ori omisiunea este voită pentru că legiuitorul constituant a socotit că judecătorii din toate gradele ierarhice nu sunt încă destul de pregătiți pentru a le da prin constituție acest înalt prestigiu? Dar Curtea de Casație și Justiție cu importante atribuțiuni ce-i sunt conferite, între altele și acea de a judeca pe Miniștri și pe alți înalți demnitari, nici nu se poate concepe fără o inamovibilitate de ordin constituțional a membrilor săi. Legile ordinară se fac și se desfac cu o ușurință surprinzătoare, inamovibilitatea de azi, poate mâine să fie suspendată, modificată și chiar desființată, și atunci ce vor deveni și în ce condițiuni se vor exercita înaltele prerogative ce ea are?

Pentru ori cine dorește ca această Curte să fie egida legilor, garanția supremă a drepturilor cetățenilor și a solidității edificiului social, această omisiune nu poate fi decât regretabilă, căci prestigiul și autoritatea ei, se micșorează, dacă inamovibilitatea membrilor cari o compun, poate ori când să fie pusă în discuțiune și situațiunea lor să fie lăsată la discrețiunea puterii executive.

În zadar am căutat motivele acestei omisiuni, căci nici în debaterile parlamentare, nici în lucrările pregătitoare, și mai ales nici în expunerea de motive a raportului comisiunii mixte, Camera deputaților și Senatul constituantei, cu regret trebuie să spun că n'am găsit absolut nici o lămurire.

Până acum era discutată chestiunea, dacă tribunalele au dreptul să judece constituționalitatea legilor și să declare inaplicabile pe acelea pe cari le găsește contrarii constituțiunii.

Înalta Curte și-a exprimat părerea, că noua Constituție să rezolve controversa, recunoscând tribunalelor acest drept, pentru că numai așa garanțiile ce ea ne oferă, pot fi reale și eficace, și pot servi de bază organizării noastre sociale. Apoi Constituția în definitiv este și ea tot o lege și precum nu se poate tăgădui tutulor instanțelor judecătorești dreptul

de a judeca conflictele dintre două legi ordinare și a decide care din ele trebuie aplicată, acelaș drept trebuie să li se recunoască și când contrarietatea există între Constituție și o lege ordinară.

Legiuitorul constituant n'a primit însă nici unul din cele două sisteme opuse ce sunt în această privință și a adoptat unul intermediar, coprins în art. 103, anume că: „Numai Curtea de Casație în secțiuni unite are dreptul de a judeca constituționalitatea legilor“. Curtea de Casație fiind expresiunea cea mai înaltă a puterii judecătorești, în realitate s'a dat acestei puteri controlul constituționalității legilor, bine înțeles controlul mărginit numai la speța adusă în judecată.

Nu vreau să analizez de ce s'a dat numai Inaltei Curți acest drept și nu tutulor celorlalte instanțe când ele toate sunt supuse controlului și cenzurei acestei Curți, mai ales acum când dreptul de recurs în casare, prin noua Constituție este declarat de ordin constituțional, oricât de minimă ar fi valoarea litigiului. Asemenea discuțiune ar fi lipsită de orice interes practic, odată ce acest sistem este admis și prin urmare astfel trebuie aplicat.

În aplicațiune însă, dispozițiunile art. 103 vor da loc la mari dificultăți din cauză că ele sunt foarte laconice. În adevăr legiuitorul nu arată procedura de urmat ca chestiunea constituționalității să poată fi adusă înaintea Curții de Casație. Fără cu aceste dispozițiuni din Constituție, ce vor face instanțele de fond înaintea cărora se va propune ca mijloc de apărare neconstituționalitatea legii? Ele nefiind competente, vor trimite afacerea instanței competente adică Curții de Casație și până se va pronunța Casație, vor suspenda judecarea cauzei? Ori din contra, aceste instanțe sunt datoare să considere legea ca fiind constituțională, să o aplice așa cum este, rămânând ca după ce se va pronunța hotărârea definitivă, această hotărâre să poată fi atacată în Casație pe motiv de neconstituționalitate? Chestiunea poate fi discutată. Credem că calea din urmă trebuie preferată, căci odată ce numai Inalta Curte, are dreptul să declare o lege neconstituțională, până atunci legea este obligatorie și prin urmare instanțele de fond sunt datoare să o aplice. Afară de aceasta, dacă chestiunea constituționalității ar avea ca consecință suspendarea judecății, ea ar deveni pentru impričinași un mijloc ușor ca să temporizeze rezolvarea proceselor. În fine inconveniente vor fi mai mici, urmând această procedură, căci legile neconstituționale, fiind excepțional de rare, cum ne arată practica de toate zilele, Inalta Curte tot atât de rar va avea ocaziunea să caseze hotărârile judecătorești pentru acest motiv.

Altă inovațiune este dispozițiunea din al. ultim al art. 103, prin care dreptul de recurs în Casare este declarat de ordin constituțional. Acest drept de acum derivând din Constituție, nu mai poate fi ridicat prin legi ordinare.

Ce se face însă cu diferitele legi anterioare, cari dispun că hotărârile definitive se dau fără recurs în Casație? Desigur acele dispozițiuni, fiind contrarii art. 103 ult. al. din constituțiune, nu se mai pot aplica în viitor. Art. 137 al. ult. este formal, el prescrie că „din ziua promulgării constituțiunii sunt desființate acele dispozițiuni din legi, decrete, regulamente și orice alte acte contrarii celor înscrise în prezenta constituțiune“. Părțile din proces se vor

putea dar folosi de calea recursului, pe care le o dă constituțiunea, și până la regularea exercițiului acestui drept prin legi speciale, el se va exercita cu formele și în termenile prescrise în legea organică a acestei Inalte Curți.

Credem însă că hotărârile deja pronunțate în momentul promulgării noii constituții și care dobândise autoritatea lucrului judecat conform acestor legi, trebuie respectate și ele nu mai pot fi atacate pe calea recursului în Casație; căci dacă legiuitorul constituant, ar fi voit aceasta, era dator să o spună formal, altfel nu i se poate presupune intențiunea de a aduce o atingere marelui principiu al autorității lucrului judecat, pe care se rezimă ordinea și conservarea societății.

Procesele trebuie să aibă un sfârșit, căci dacă ele s'ar putea redeschide, neînțelegerile s'ar perpetua și lumea n'ar fi decât un imens proces, cum se exprimă un distins jurisconsult.

Dispoziția din art. 103, de care ne ocupăm dă loc la o altă chestiune delicată. Prin legea judecătorilor de ocoale, precum se arată în expunerea ei de motive, s'a suprimat recursul în casație la Inalta Curte, contra cărților de judecată pronunțate în ultima instanță de judecătorii de ocoale și fiindcă legiuitorul a crezut că nu este bine ca aceste cărți să rămână nesupuse nici unui control din partea altei autorități judecătorești, — mai ales că compelița acestor judecătorii s'a ridicat la 3000 lei, — deaceia a deschis în contra lor înaintea Tribunalului de județe, o cale extraordinară, căreia i-a dat denumirea generică de recurs, dar care, spune tot expunerea de motive, nu trebuie să se confunde cu recursul la Inalta Curte, căci se va deosebi de el și prin împrejurările în cari se dă și prin misiunea Tribunalului căruia se îndreptează. Chestiunea ce se pune este: în urma dispozițiunii de mai sus din noua Constituție, cărțile de judecată, fie civile sau comerciale, fie penale, pronunțate de judecătorii de ocoale în ultima instanță, pe ce cale vor putea fi atacate? pe calea recursului la Tribunalul respectiv conform art. 106 din legea jud. de ocoale sau prin recurs la Inalta Curte, care recurs deși s'a suprimat prin legea jud. de ocoale, este însă declarat de ordin constituțional prin noua Constituție?

Credem că calea de atac în contra unor asemenea cărți de judecată este deocamdată, ca și până acum, tot recursul la Tribunalele de județe. În edvăr art. 137 alin. 1 și 2 din Constituție se exprimă astfel: „Se vor revizui toți codicii și legile existente în diferitele părți ale Statului român spre a se pune în armonie cu Constituția de față și asigura unitatea legislativă. Până atunci ele rămân în vigoare“. Legea judecătorilor de ocoale care a suprimat recursul la Inalta Curte, înlocuindu-l cu un altfel de recurs, și noua Constituție care declară acest recurs de ordin constituțional, nefiind în armonie, legea judecătorilor urmează să fie revizuită și până la această revizuire rămân în vigoare dispozițiunile art. 106 din legea judecătorilor de ocoale.

Legea însă care va revizui legea jud. de ocoale va trebui să deschidă calea recursului la Inalta Curte contra acestor cărți, iar nu la tribunalele de județe, pentru că conform noii Constituțiuni dreptul de recurs în casare fiind de ordin constituțional, prin cuvintele „dreptul de recurs în casare“, legiuitorul constituant n'a putut înțelege decât recursul la Inalta

Curte, odată ce prin art. 102 nu recunoaște decât o singură Curte de Casație pentru întregul Stat român.

Dificultățile ce va cauza această dispozițiune din Constituțiune sunt foarte mari, căci darea dreptului de recurs în Casație în toate afacerile, oricât de mică ar fi valoarea litigiului, va avea ca consecință grămădirea la Inalta Curte, care deja este supra încărcată, a unui imens număr de dosare care va fi o piedică permanentă pentru bunul mers al justiției, fără un interes apreciabil pentru imprecinați, căci din cauza micului interes ce este angajat în asemenea cauze, ei nu vor putea să stăruiască pentru judecarea lor, ori vor fi siliți să facă cheltuieli în disproporție cu acest interes, așa că această cale de atac, care în intențiunea legiuitorului constituant, trebuie să fie cel mai înalt control, în realitate nu va fi de mare utilitate.

Experiența în această privință s'a făcut deja. Prin legea din 1905 s'au luat recursurile dela tribunalele de județe și s'au dat Inaltei Curți de Casație. Resultatul a fost că inconvenientele de mai sus, n'au întârziat a se produce, ceea ce a determinat pe legiuitorul din 1907 să suprimă dreptul de recurs la casație pentru asemenea neînsemnate afaceri. De aceea credem că dispozițiunea din noua Constituțiune, de care ne ocupăm, nu este o inovațiune fericită, ea nu are decât meritul originalității, căci în alte țări cu o civilizațiune mai înaintată și cu o organizare a justiției cel puțin tot așa de bună ca la noi, nu o găsim, ea va avea ca consecință să complice mersu justiției, fără vreun folos apreciabil pentru justițiabili cum am arătat deja.

Noua Constituțiune prin art. 107 dă contenciosul administrativ în compelița puterii judecătorești, dar a modificat starea de lucruri de azi, în acest sens că, pe când până acum Curtea de Casație singură era compeliță conform art. 5 paragraf 111 lit. f. din legea pentru înființarea ei, să judece procesele privitoare la conflictele dintre particulari și puterea publică și să declare dacă actul administrativ atacat este ori nu făcut cu călcarea legii, cum și dacă violează sau nu un drept al recurrentului, asemenea acțiuni, după noua Constituțiune nu vor mai veni direct înaintea acestei Inalte Curți ci se vor adresa, ca ori cere alte acțiuni, instanțelor judecătorești ordinare conform dreptului comun. Afară de această deosebire mai este și aceea că astăzi Curtea nu anulează actul administrativ de autoritate, ea arată numai că este ilegal față de recurrent și invită autoritatea să'l desființeze sau să'l modifice, pe când după noua Constituțiune organele puterii judiciare dacă judecă că actul este ilegal, pot chiar să'l anuleze.

Motivul care au determinat pe legiuitorul din 1912 să dea numai Curții de Casație compelița de a judeca aceste conflicte, sunt cunoscute. Cel mai important este că judecarea unor asemenea conflicte prin natura lor cere o mare celeritate, atât pentru garantarea intereselor particularului cât și pentru prestigiul autorității administrative. Actul administrativ poate fi suspendat în executarea lui, și dacă această suspendare ar dura multă vreme, mersul administrației în loc să fie prompt, ar fi împiedicat și stâlnjenit.

Această celeritate însă, nu se poate obține cu trei instanțe de judecată și încă cu opoziție la fiecare din ele. Apoi dacă tribunalele ordinare ar putea să cenzureze actele autorităților administrative superi-

oare, s'ar diminua întrucâtva prestigiul acestor autorități. În fine, ca să nu cităm decât pe cele mai importante, dacă aprecierea faptelor se lasă exclusiv numai instanțelor de fond și se restrânge rolul acestei Curți numai la chestiunile de drept, la exacta interpretare a legilor, se micșorează garanția ce aveau până acum justițiabilii în această supremă instanță, care în această materie astăzi, este și instanță de fond, deoarece are dreptul să cenzureze și greșita apreciere a faptelor.

Acestea fiind motivele cari au făcut pe legiuitor să dea numai Inaltei Curți judecarea proceselor privitoare la contenciosul administrativ, ne întrebăm acum: ce a determinat pe legiuitorul constituant ca în locul unei căi puțin costisitoare, simplă, expeditivă și cu garanțiile cele mai mari posibile atât pentru particulari cât și pentru administrație, să prefere calea lungă și plină de obstacole a dreptului comun? La organizarea contenciosului administrativ în sistemul actual, s'a jinit seamă de părerile celor mai distinși jurisconșulți cari s'au ocupat la noi cu problemele de drept public. Acest sistem practicat de atâția ani, prinsese rădăcini, particularii vedeau într'insul o garanție supremă în contra arbitrarului administrativ, nici o plângere, nici o nemulțumire din nici o parte. Cu toate acestea a fost abandonat, ca să fie înlocuit cu altul, foarte puțin simpatic opiniei publice și interesului general. Motivele arătate de raportorul comisiunii mixte, nu par deloc concludente. Că astăzi Casația judecă de a dreptul, adică că nu se observă principiul celor două grade de jurisdicțiune, este foarte adevărat. Acest principiu însă nu este ceva sacrosanct și intangibil, ca să fie aplicat ori când și ori unde. În numeroasele conflicte de interese, dintre particulari, legea a voit ca erorile ce se comit, să poată fi reparate de o a doua instanță superioară, în acest scop a admis cele două grade de jurisdicțiune.

În materie de contencios însă, conflictele de altfel mai rari, prezintă un caracter deosebit, ele au loc între cetățeni și puterea executivă, care în loc să se conformeze legii, din contra abuzează de ea și o violează, lupta se dă între cetățean și una din puterile statului, prin urmare este ceva excepțional și această explică îndeajuns înființarea jurisdicțiunii speciale a Inaltei Curți, ca cu autoritatea ei să intervină și să înfrâneze cât mai repede arbitrarul administrativ. În definitiv, chestiunea legalității actului, tot la Casație se va rezolva și în sistemul dreptului comun, și prin urmare ocolul pe la cele alte două instanțe nu va face decât să lungească procesul, fără nici un folos pentru împricinăți.

Dacă în locul celor două grade de jurisdicțiune se pune la dispozițiunea celui vătămat o singură instanță, care însă prin compunerea, prin autoritatea și imparțialitatea ei, îi oferă maximum de garanție, nu vedem cine ar mai avea interes să se plângă că nu i s'a dat pe lângă Casație și alte două instanțe.

În expunerea de motive a raportorului comisiunii, mai găsim că noua situațiune politică a Statului român, care înlocuirea contenciosului administrativ cu cel de drept comun, căci cetățeanul dela margiunile României Mari, ar fi nevoit să vină tocmai la București, ca să ceară și să obțină satisfacțiunea în contra ilegalității a cărei victimă a fost.

Dar dacă în adevăr voim să jinem seama de

interesul cetățeanului României Mari, tocmai acest interes cere menținerea sistemului de astăzi și se opune celui de drept comun, căci astăzi acest cetățean trebuie să vină la București dar numai la București, pe când după sistemul admis de noua Constituție, el va trebui mai întâi să meargă la Tribunalul și Curtea respectivă și în urmă tot va veni în Capitală în recurs, adică va face un drum mai lung, nu v'veni dar cum se poate susține că sistemul dreptului comun este mai avantajos.

Dacă luăm ca exemplu un particular căruia i-se refuză arbitrar autorizarea de a construi, ori un funcționar depărtat în mod ilegal din serviciu, ei nu vor putea obține repararea vătămării ce li s'a adus decât susținând în toate instanțele un proces lung și cu grele cheltuieli; vor trebui să aștepte ani de zile, căci dacă afacerile declarate urgente prin legile speciale, cari prevăd termene scurte și procedura sumară, grație abilității unor împricinăți și cu regret trebuie s'o spun și indiferenții unora din judecători, ajung să se lungească peste măsură cu anii chiar, ușor ne putem închipui cu ce greutate și cu ce sacrificii, acești particulari demni de tot interesul, vor putea obține satisfacțiunea în contra abuzului autorității, ale cărui victime sunt. În așa condițiuni cel lovit, de cele mai multe ori cu mijloace modeste, ba chiar lipsit cu totul de mijloace, va trebui să se resemneze, căci recursul la instanțele ordinare va fi inaccesibil pentru ei și va deveni o garanție cu totul iluzorie.

La noi mai ales unde tendința puterii executive de a atrofia celelalte puteri, este mai accentuată, unde luptele între partidele politice sunt atât de violente, resentimentele și pasiunile ce se deslănțesc atât de vii, abuzul și arbitrarul administrativ se pot ivi mai cu înlesnire, prin urmare și garanțiile în contra unor asemenea abuzuri ar fi trebuit să fie mai prompte, mai eficace și mai mari.

Din norocire sistemul admis de noua Constituție atât de puțin proteguitor pentru drepturile particularilor, n'a intrat încă în vigoare, căci conf. art. 135 până la promulgarea legii speciale bazată pe principiile din prezenta Constituțiune, legile relative la organizarea și judecarea contenciosului administrativ, rămân în vigoare. Numai legea ce se va face în viitor, va putea schimba starea de azi, vi tor care dorim să fie cât de depărtat, ba chiar ar fi preferabil ca acea lege să nu se mai facă de loc.

Încă o omisiune în noua Constituțiune, este cea relativă la dreptul așa numit de necesitate. Inalta Curte a fost de părere să se înscrie în Constituție acest drept, adică dreptul Regelui de a lua prin decrete-legi măsurile necesare pentru ocrotirea intereselor Statului, în cazul când prin întârziere aceste interese ar putea să fie periclitate, aceasta însă numai în timp de război ori, când din împrejurări extraordinare este cu neputință ca puterea legiuitoare să se exercite prin cele trei ramuri cari o compun. Totdeodată să se reguleze exercițiul acestui drept. luându-se toate garanțiile ca în mod piezis, să nu se înlătore Constituția. Asemenea garanții după părerea Curții ar fi, ca îndată ce corpurile legiuitoare se pot întruni, decretele legi să fie supuse spre ratificare, sub sancțiunea că dacă într'un termen oarecare dela convocarea acestor corpuri, nu vor fi ratificate, să fie considerate ca nule și neexistente.

Chestiunea era de actualitate, ea prezintă un

mare interes, legiuitorului constituant trebuia să o rezolve, căci acum cu toții ne găsim într-o situațiune inextricabilă. În adevăr deși au trecut mai mulți ani dela întrunirea parlamentului, ba chiar după ce s'au perindat mai multe parlamente cu toate acestea numeroase decrete-legi ce s'au dat în timpul ocupațiunii și chiar după ocupațiune, toate sub rezerva ratificării ulterioare a corpurilor legiuitoare, nici până azi n'au fost ratificate.

Este adevărat că această Inaltă Curte a recunoscut dreptul de necesitate și prin urmare valoarea decretelor-legi, ceace a provocat vii discuțiuni și critici severe, — în intențiunea ei n'a fost însă ca ratificarea acestor decrete să fie prelungită la infinit, căci această ar fi tot una cu înlăturarea Constituțiunii. Omisiunea legiuitorului constituant este cu atât mai regretabilă, cu cât chestiunea i-a fost semnalată și mai ales pentru că creiază justiției o situațiune din cele mai dificile când va fi chemată să se pronunțe asupra valorii acelor din decrete-legi cari nici până azi nu sunt ratificate de corpurile legiuitoare.

Acestea sunt scurtele observațiuni ce am avut de făcut în privința dispozițiilor din noua Constituție relative la puterea judecătorească.

Afacerile judecate în cursul anului încheiat n'au adus înaintea Inaltei Curți nici o chestiune de importanță să fie relevată, pentru a provoca o modificare în legislațiunea actuală, mai ales azi când se așteaptă cu o legitimă impaciță, nu modificări izolate, ci unificarea întregii legislațiuni, unificare a cărei lipsă în primul loc este mai mult simțită de această Curte, căci din cauza misiunii ce are de împlinit, ea se găsește în necesitatea de a veghea la uniforma interpretare și aplicare a prea numeroase legi, atât cele din vechiul regat cât și cele în vigoare în teritoriile alipite. Ne dăm bine seama de greutatea lucrărilor de unificare, căci mai întâi nu este ușor să stabilești unitatea și armonia între mai multe drepturi, cari diferă între ele, ceace nu se poate realiza decât cu sacrificii de o parte și de altă, apoi pe lângă aceasta cu ocazia unificării, trebuie să se aibă în vedere și evoluțiunea dreptului, căci dreptul fiind un element al vieții popoarelor, se schimbă și el cu viața; — nu ne putem opri însă a constata că aceste lucrări sunt în întârziere, mai ales cele privitoare la codicile civil, care este baza științei dreptului și a ori cărei legislațiuni și cari abia se găsesc la un mic început ori chiar n'au început de loc.

Încă un cuvânt asupra obsedantei chestiuni a închirierilor, cari au ajuns să înăbușească justiția, din cauza numărului excesiv de procese cu cari sunt încărcate toate instanțele judecătorești și mai mult ca toate, această Inaltă Curte. Din această cauză procesele de această natură nu pot fi judecate decât cu termene lungi și cu mari întârzieri, ceace aduce o gravă atingere dreptului justițiabililor, și nu cadrează nici cu scopul legii nici cu buna administrare a justiției. O reformă în această privință a devenit absolut necesară. Poate ar fi o soluțiune, să se formeze secțiuni ori complete speciale din cele actuale, cari să se ocupe numai cu rezolvarea chestiunilor de asemenea natură.

Înainte de a termina d-ilor, am datoriu să depun un adânc regret și o duioasă amintire pe memoria distinsului coleg pe care moartea l'a smuls

dintre noi. Pierderea încercată de Inalta Curte este nemărginită, căci Nicolae Procopescu, poseda toate virtuțile cari i-au asigurat stima și iubirea noastră. El a terminat o lungă și frumoasă carieră, care a fost împărțită între barou și magistratură, și pe care a îndeplinit-o cu multă distincțiune. Desele și dure-roasele lovituri cari s'au abătut fără îndurare asupra lui, i-au slăbit sănătatea și l'au făcut să se scoboare în mormânt înainte de vreme. Instruit fără pedantism, sever pentru el și indulgent pentru alții, model de bunătate și urbanitate, Procopescu a păstrat până la finele lungii sale cariere, această seninătate a unui suflet sincer și curat, care se împacă și cu el însuși și cu ceilalți.

Termin cu convingerea, iubii colegi, că anul judecătorec pe care l' deschidem azi, va vedea reîn-suflețindu-se zelul și activitatea d.voastră ca să putem face față numeroaselor și dificilelor lucrări cari ne așteaptă.

Codul penal român unificat

A apărut în editura Ministerului de Justiție din București „Anteproiectul codului penal român” titlul preliminar și Cartea I: (partea generală a codului 112 articole) și Anteproiectul de lege pentru represiunea minorilor infractori (23 articole), însoțite ambele proiecte de câte o savantă expunere de motive.¹⁾

Lucrare de mare valoare morală, socială și juridică ea constituie fără îndoială cel mai mare eveniment în istoria dreptului românesc. Menținând tot ce e bun și util din experiența făcută de noi înșine prin aplicarea codului penal român și celor streine în provinciile alipite — ca și din acea pe care popoarele civilizate au dobândit-o prin aplicarea diferitelor coduri penale; și după cercetarea anteproiectelor la fel ale italienilor, cehoslovacilor, jugoslavilor și polonezilor — popoare similare nouă în parte ca grupări politice și naționale — s'a ajuns la încheierea acestui tot armonic, care este *Anteproiectul de unificare a codului penal român*. Operă de consolidare a unității noastre naționale el repre-

¹⁾ Anteproiectul codului penal ce se dă publicității este rezultatul lucrărilor laborioase a le *Subcomisiunii penale* de unificare legislativă înstituită pe lângă Ministerul Justiției încă din luna Octombrie 1920. Alcătuită din cei mai de seamă juristi ai vechiului Regat și provinciilor alipite de sub președenția d-lui *G. Stolțescu* preș. onor. la Casație și vicepreședenția d-lui *Oscar N. Niculescu* preș. la Casație, comisiunea mai cuprinde pe domnii: *Elemér Bolás, Bădescu Rosiori, C. Chisellă, G. Flatschten, I. Ionescu Dolj, Șt. Mladoveanu, N. Zamfirescu, C. Marinescu, Al. D. Oprescu* de la Casație, *D. Alex. Andrăscu* și *Vespasian V. Pella* profesori la universitatea din Iași, *Dr. Isopescu Grecul* prof. la universitatea din Cernăuți, *Iulian Teodorescu* prof. la universitatea din București și *Șt. C. Pop* avocat și fost ministru. Căzând de acord asupra principiilor fundamentale, subcomisiunea a delegat pe d-nii profesori de drept penal de la universitățile din București și Iași *Iulian Teodorescu* și *Vespasian V. Pella*, care să redacteze textele titlului preliminar și Cartii I., ca și expunerea de motive, însărcinarea de care s'au achitat în chip magistrat după cum se poate constata.

zintă ultima perfecție a tehnicei moderne, concretizând principiile științifice, ce guvernează știința penală mondială.

Rezolvând atâtea probleme etico-sociale, ce izvorăsc din mizeria și suferința omenească, acest cod penal rămâne totuși un mijloc eficace de apărare a societății și instituțiilor românești contra factorilor destructivi și oferă mijloace ca prin pedeapsă, să se corijeze dintre cei răi pe cât mai mulți cu putință, ce să fie aduși pe calea binelui.

Alcătuind fără grabire și după o rațională așteptare, anteproiectul este cu atât mai complex și mai deșvârșit. Infrăgându-și în parte mândria lui suverană, Statul român prin factorii săi responsabili, nu și-a impus codul penal de la început, adică de la unire, tuturor provinciilor de sub sceptrul regelui său, cum o cereau poate atâtea interese superioare.

Din prudență însă s'a așteptat și strâns rezultatele aplicării mai departe a codurilor penale austriac și maghiar în părțile românismului alipite din nou la patria mamă timp de cinci ani.

S'a câștigat astfel o experiență, care judicios și cuminte folosită, a condus subcomisiunea de elaborare la făurirea celui mai modern cod penal european. În general foarte bine redactat, cu o terminologie exactă, text scurt și bine lămurit, consecvent fără prolixitate, el nu e într-un nimic mai prejos ca concepție și structură legilor penale sub care au trăit frânturile de până eri ale românilor.

Faptul că s'a pornit în alcătuirea noului cod, de la factura codului penal românesc intrat în simțul și sufletul nostru național după o jumătate de secol de aplicare și frământare juridică și jurisprudențială, denotă că avem a face cu o operă pe cât de trainică și solid alcătuită științificește, pe atât de specific românească. Purtând pecetea geniului latin, al neamului nostru coborător din România, ce au înălțat știința dreptului pe culmea cea mai înaltă în omenire, anteproiectul codului penal român se distinge printr-o strictetă necesară alături de cea mai rațională toleranță civilizată.

Motiv de mândrie națională, lucrarea de care ne ocupăm ne bucură în special pe noi cei de la „Ardealul Juridic”. Această revistă de unificare legislativă în cei 3 ani de apariție n'a pregetat să se ocupe aproape în fiecare număr de viitorul nostru cod penal unificat¹⁾. Relevând apropieri și deosebiri

între legea penală română și cea ungară aplicată în Ardeal și Banat, subliniam cu amărăciune și totuși cu grijă părțile de superioritate vădită ale uneia asupra celeilalte.

De am reușit or nu să folosim întru ceva la măreția aceste opere naționale, aceasta se vede și ne bucurăm cinstit.

Invederând meritele neperitoare ale subcomisiunii penale de elaborare ca și ale savanților noștri profesori, redactori al anteproiectului și expunerii de motive

Relevăm totodată și inițiativa binefăcătoare a Ministrului de Justiție, care tipărind Anteproiectul și răspândindu-l în țară, a chemat întreaga lume juridică românească la conluclare prin observări și propuneri la această operă juridică națională. Ardealul Juridic înțelege a răspândi mai mult încă Anteproiectul reproducându-l în coloanele sale începând cu acest număr.

Vom primi și înregistra bucuros ori ce observațiuni și propuneri ne-ar veni din partea cititorilor și juriștilor din toate unghiurile României Mari, cu privire la structura, lipsurile, sau conținutul Anteproiectului Codului penal român.

Strângând astfel cu grită acest soi de material prețios, îl vom transmite celor în drept, spre a-l avea în vedere până la turnarea codului în forma lui definitivă în parlament.

V. M. Dimitriu

Anteproiectul codului penal român

Cu cea mai mare bucurie am luat cunoștință despre lucrarea excelentă care cuprinde anteproiectul codului penal, (titlul preliminar și cartea I-a), precum și anteproiectul de o lege pentru represiunea minorilor infractori. Publicarea acestor anteproiecte va rămâne întotdeauna vrednic de amintit în literatura juridică românească.

După proclamarea Unirii ar fi fost lucru natural ca codul penal din vechiul Regat să fie extins asupra părților alipite. Este firesc că Statul la care s'au alipit teritorii noi să pună în aplicare în aceste teritorii toate legile unde suveranitatea sa indivizibilă este întrupată. Legile civile care în cele mai multe cazuri cuprind numai norme subsidiare, supuse autonomiei particulare a părților, nu trebuie să se extindă

7. (adnotare p.) 8. (contr. la unificarea legilor sist. penitenciar și represiunea minorilor, adnotare p.) Anul II. 1922. Nr.: 1. (adnotare p.) 2. (adnotare p.) 5. adnotare p.) 6. (adnotare p.), 7. (adnotare p.) 8. (măsuri pregătitoare unificării) 9. (adnotare p.), 12. (adnotare p. amnestie), 13. (adnotare p.), 16. (observațiuni p.), 17. (c. p. român și instanțele jud. din Ardeal), 18. (confli. legilor locale din ținut. alipite și legile vechiului regat), 21. (legiferare prin tangentă). Anul III 1923. Nr. 3. (observări), 4. (în vederea unificării penale), 8. (grădorie amnistie observări), 11. (observări propuneri în materie penală), 12. (adnotări p.), 14, 15. (dificultăți penale).

¹⁾ Vezi „Ardealul Juridic” Anul I. 1921 No. 2, 3 (adnotări, p. cronică legislativă crifică art. 3, 4 și 5 din c. p. român), 5. (Contr. la unif. legilor: sistemul penit, comparat, adnotare p.),

în întreg teritoriul țării, dar legile care determină exercițiul puterilor Statului, trebuie să îmbrățișeze întreaga întindere teritorială a acestor puteri.

Totuși, legile penale din diferitele provincii au rămas în vigoare până acum, pentru că codul din vechiul Regat fiind învechit, punerea lui în aplicare în provinciile cu coduri mai moderne, ne ar fi dat înapoi cu decenii. Este un semn admirabil al culturii națiunii române că în interesul progresului social și cultural a renunțat la un act de suveranitate. Poporul român și maghiar din Ardeal trăiesc și mai departe sub regimul legilor maghiare, care, după cum se știe, nu-și a prea dat seamă de caracterul național al Românilor din Ardeal. Mai ales, codul penal ungar nu ține socoteală de etica socială a popoarelor nemaghiare, după cum reiese din dispozițiunile sale și din expunerea de motive redactată de marele codificator Csemegi care, de altfel, n'avea nimic de a face cu rasa maghiară. Totuș, partea specială a codului este bazată pe de-a'neregul pe rezultatele cercetării obiceiurilor și mentalității rasei maghiare. Pentru a scoate în relief deosebirile mari, produse de acest fapt, să comparăm câteva dispozițiuni din cele două coduri.

Leziunea corporală se pedepsește ușor după codul maghiar.

Invers, *furtul* se pedepsește foarte grav: cazurile necalificate (furturi simple) până la 5 ani (după C. R. până la 3 ani), iar cazurile calificate până la 10 ani (după C. R. până la 5 ani).

Adică: leziunea corporală este așa zicând infracțiunea națională a Maghiarilor, și s'a supus unei represiuni foarte blânde, în vreme ce furtul nefiind așa de tipic pentru populațiunea maghiară, este pedepsit cu cea mai mare severitate.

În genere, apărarea clasei bogate este trăsătura caracteristică a codului maghiar. Averele, mai ales marea proprietate este apărată cu mai mare energie, decât viața omenească. Un exemplu caracteristic: făptuitorul unui asasinat sau al unui omor nu pierde drepturile politice, dar acela care comite un furt neînsemnat, pierde aceste drepturi.

Faptul că acest cod, diametral opus intereselor etice și sociale ale poporului român, a rămas în vigoare sub stăpânirea română, este o desmințire plastică pentru toate calomniile răspândite în lumea întreagă asupra națiunii române.

Anteproiectul este o lucrare de mare valoare și demnă de toată lauda. Are o terminologie potrivită, redactarea lui este limpede și totuș succintă, dispozițiunile sunt clare, logice și bine cumpănite. De sigur o lucrare juridică de primul rang.

Anteproiectul se bazează pe doctrinele școlii clasice. Deși în această privință nu sunt de acord cu redactorii anteproiectului, trebuie să recunosc că pen-

tru un cod penal bazat pe doctrinele moderne țere-nul nu este pregătit îndeajuns. Nu vorbesc acum de școala antropologică. Redactorii anteproiectului au deplină dreptate când constată că această școală n'a dat încă rezultate indetulătoare. Însă, anumite reforme, admise și de legislațiunile și autorii semiclasici, ar fi putut găsi loc în anteproiect. Să vedem, ce cuprinde anteproiectul în această privință.

I. Mai întâiu *suspendarea pedepselor*.

După părerea noastră, anteproiectul dă prea mult și prea puțin, acordând suspendarea când legea prevede o pedeapsă de cel mult 2 ani și neacordând-o când legea prevede o pedeapsă mai mare. Această dispozițiune este în contradicție cu însăși structura anteproiectului. Îndată ce suspendarea se aplică la pedeapsa dictată și nu la procedură: durata pedepsei dictate trebuie să fie hotărâtoare. După anteproiect, pedeapsa celui condamnat la maximul pedepse se poate suspenda, dacă pentru acea infracțiune, legea prevede cel mult 2 ani, în vreme ce o pedeapsă de 3 zile nu poate fi suspendată cu toate circumstanțele atenuante, dacă legea prevede un maxim de 3 ani. De exemplu, pedeapsa unui bărbat care prin duel apără cinstea casei sale, nu s'ar putea suspenda (art. 259 prevede 4 ani), în timp ce pedeapsa dictată pentru o măturie mincinoasă, sau un furt simplu poate fi suspendată. Soluțiunea justă este ca atât pedeapsa prevăzută de lege cât și acea dictată în speță, să fie luate în considerație. Am fi de acord ca pedepsele dictate pentru crime să nu se suspende, dar pentru delițe am propune să se poată suspenda, dacă pedeapsa dictată în concreto nu trece de 3 luni.

Observațiile detaliate urmează cu o altă ocazie (dispozițiunile trebuiesc întregite).

II. *Liberarea condițională*. Nu suntem de acord să aibă loc după ce s'a executat a treia parte a pedepsei. Această dispozițiune vine în atingere cu serioșitatea pedepselor și foarte des va fi inexecutabilă. Dacă d. e. invinuitul se găsește în arest preventiv timp de 5 luni, având toate înlesnirile ce i-se cuvine, apoi va fi condamnat la 2 ani, din care vor fi deduse cele 6 luni (art. 35): va suferi numai 2 luni din pedeapsă, cu toate că a fost condamnat la 2 ani. Iar dacă detențiunea preventivă a durat 8 luni, cel condamnat poate beneficia de liberarea condițională chiar în ziua în care condamnarea a deveni definitivă.

În detalii avem multe observațiuni pe care le vom desvolta cu o altă ocazie.

III. *Represiunea recidivei*. Anteproiectul cuprinde dispozițiuni draconice, pe care le aprobăm, căci înlocuiesc măsurile de siguranță.

IV. *Impuțabilitatea redusă*. Aprobăm dispozițiunile anteproiectului.

V. *Alienații periculoși*. Dispozițiunile sunt cu totul moderne și juste.

VI. *Befia*. Am propune ospiciu pentru anumite categorii.

VII. *Reabilitare*. Anteproecul cuprinde o dispozițiune principiară, fără detalii, care, probabil, vor urma în partea specială.

Anteproiectul e cu totul modern și în altă privință. El este bazat pe principiul *subiectivismului*, lucru care este de o importanță enormă.

Se știe că întreaga istorie a evoluției dreptului penal se poate exprima cu patru cuvinte: *dela objectivism la subiectivism*. Toate popoarele primitive pedepsesc numai pentru rezultat, fără să ia în considerație culpabilitatea individului a faptuitorului. *Răspunderea pentru rezultat*. (Erfolgshaftung), este scheletul tuturor drepturilor penale primitive. În urma acestui principiu se pedepsesc și animalele, ba chiar și obiectele dacă au produs vre'un rezultat vătmător. În schimb, cu toată culpabilitatea faptuitorului, tentativa nu se pedepsește, pentru că nu s'a produs nici un rezultat. De sigur că găsim și excepții. Așa d. e. indigenii din Australia pedepsesc și pe acei indivizi periculoși, care n'au comis încă fapte criminale („Should a person through a bad conduct become a constant anxiety and trouble to the tribe, a consultation is held and he is put to death“ Dawson, *Australian Aborigines* p. 76). Dar în genere, răspunderea pentru rezultat exprimă cuprinsul material al drepturilor ancestrale. Această stație umblă chiar și în multe codice din secolul al nouprezecelea. Dacă în anul 1723 în Paris s'a dat un mort în judecată (Garaud I. 55. „le cadavre fut condamné à être traîné sur la claie, pendu et exécuté en place de Grève“), dacă în anul 1861 în Ungaria (Seghedin) un porc a fost condamnat la moarte și a fost executat, dacă după dreptul englez modern, obiectele care cauzează moartea unui om, devin proprietatea regelui și se vând pentru săraci: în toate aceste cazuri ce ne par ridicole, stăpânește aceeași idee ca și în codul penal maghiar din 1878 care nu pedepsește pe agentul provocator, dacă infracțiunea nu se comite, sau care nu pedepsește pe acela care voinde să otrăvească pe cineva, din întâmplare îl dă zahăr în loc de otrăvă.

Principiul răspunderii pentru rezultat s'a îmblânzit din ce în ce mai mult. La început se cere ca acțiunea să fi fost săvârșită cu voință (excluzându-se pedeapsa pentru rezultatele cazuale), deși la început se presupune că voința, dacă exista, era îndreptată la producerea rezultatului, așa încât acuzatul trebuia să-și dovedească nevinovăția (praesumptio doli). Mai târziu, în dreptul canonic, această presupțiune se aplică numai dacă prima acțiune este oprită de lege (principiul vestit: „versari in re illicita“, „causa causae est etiam causa causali“). Din aceste dibuiri

se desvoaltă teoria modernă a cauzalității care însă rămâne într'o strânsă legătură cu principiul răspunderii pentru rezultat. Deși la judecarea faptelor se cercetează tot mai mult culpabilitatea subiectivă și se desvoaltă încetul cu încetul și teoria motivelor: centrul de gravitațiune rămâne totuși răspunderea pentru rezultat. Tentativa se pedepsește, dar totuși mai ușor decât fapta săvârșită, chiar dacă culpabilitatea subiectivă este tot așa de mare. Dacă săvârșirea infracțiunii prin mijlocul întrebuițat este imposibilă, pedeapsă n'are, loc, cu toate că faptuitorul a dovedit că este capabil să comită asasinat sau tâlhărie. La complicitate se ia în considerație proporția în care complicitii au contribuit la rezultat etc. etc.

Anteproiectul, deși trebuie să facă concesiuni mentalității obiectiviste a publicului și a juriștilor, face un pas uriaș spre subiectivism. *Pedepsește tentativa chiar și atunci când săvârșirea infracțiunii este absolut imposibilă*. Recidiva o pedepsește fără a lua în considerație rezultatul celei de a doua infracțiuni. Pedepsește pe agentul provocator chiar dacă nu s'a comis infracțiunea Pentru complici dispune: „complicele va fi pedepsit după natura infracțiunii privită ca săvârșită de el, iar nu după natura și agravarea ce poate lua infracțiunea în raport cu autorul principal etc.“

Vom cerceta dispozițiunile anteproiectului cu deamănuntul și de sigur vom avea multe observațiuni. Dar în general, trebuie să felicităm ministerul justiției, comisiunea și distinșii profesori *Iulian Teodorescu* și *Vespasian V. Pella* pentru această lucrare cu totul modernă.

Ștefan Laday.

Aplicarea legii Reformei Agrare în Ardeal

Comisiunea Județeană de Expropriere și Improprietărire Timiș-Torontal

No. 260—1922.

Absentist §. 3 din Convenția de Paris și §. 63 din Tratatul de la Trianon și art. 6 et. c. din legea Agrară din Ardeal. Ord. min. Domeniilor 16.125 922. Cauze de forță majoră și lipsa streinului din țară. Străini ce au proprietăți și în țară și în străinătate. Stabilire de fapte. Combateri. Considerentele Deciziei. Motivare în fapt și drept.

La ordinea zilei fiind judecarea apelurilor făcute de Dl. Ștefan Ambrózy și Dl. Consilier Agricol în contra hotărârii cu No. 40—922 pronunțată de Comisiunea de Ocol pentru Exproprierea și Improprietărirea Recaş, privitoare la exproprierea moșiei Dlui Ștefan Ambrózy, situată în hotarul comunei Bazoș.

La apelul nominal făcut se prezintă Daniel Nicolici procuratorul proprietarului Ambrózy, asistat de Dl. avocat George Rizlici, autorizați cu procura de la dosar, iar din partea îndreptățiților, delegații Iosif Igy, Iosif Cucius și Paun Rașiu.

Procedura de chemare fiind îndeplinită și apelurile în termen legal făcute, s'a dat citire apelurilor, hotărârii apelate și celorlalte lucrări din dosar.

Dl. avocat Ristici din partea proprietarului apelant, având cuvântul recunoaște că într'adevăr

clientul său n'a fost în țară din anul 1918, susține totuși că nu poate fi considerat ca absenteist, deoarece a optat pentru cetățenia maghiară așa în cât potrivit paragr. 3. din Convenția de Paris și §. 63. al. Tratatului de la Trianon, este îndreptățit a-și păstra moșia de pe teritoriul României și art. 6. litera C. din legea Agrară nu-i poate fi aplicat.

Nu poate fi considerat ca absenteist întrucât legea și regulamentul Agrar, votate în ședința camerei de la 17 Iunie 1921, excepta pe străini, fapt recunoscut de Ministrul Garoflid, prin declarațiunea făcută în acea ședință a parlamentului.

Ordonanța D-lui Ministru al Domeniilor No. 16126—1922 prin care se prevede că străinii nu sunt exceptați de la aplicația art. 6. lit. c) nu poate fi opusă, întrucât o ordonanță nu poate modifica text de lege.

Susține de asemenea că clientul său nu poate fi considerat ca absenteist și pentru motivul, că din cauze independente de voința sa, a fost împedecat de a veni în țară și aceste cauze sunt boala și faptul că a fost făcut prizonier de bolșevici, dovedite prin alaturatele două certificate sub No. 8855—1922 și faptul imposibilității de a obține pasaport.

Arată că artic. 6. C. se aplică numai străinilor ce au proprietăți exclusiv în România, nu și acelor ce au proprietăți și în străinătate, și care prin aceasta sunt în imposibilitate de a sta în permanență la moștile din România.

Mai obiectează că proprietariul Ambrózy nu poate fi considerat ca absenteist, întru cât după cum dovedește cu certificatul comunal de la dosar, în anul 1919 el a trimis la Bazos pe fiul său, care l'a reprezentat cu depline puteri, astfel în cât un membru al familiei, a fost în permanență la moșie.

Cere în principal, reformarea hotărârii comisiei de Ocol, sculindusă de sub expropriere întreagă moșie.

În subsidiar, întrucât, moșia a fost caутată în Regie proprie și să afle în regiune de ses, cu cereri de impropietare satisfăcute, cere a fi expropriat conf. art. 8. al C. din lege lăsându-se proprietarului cota de 500 jug. pământ cultivabil, iar pe baza art. 16 din lege a se scuti 155 jug. teren irigat, 35 jug. intravilan, întreaga padure conaceile cot.

Cere totodata a se aproba vânzarea a 135 jug. teren, făcută de proprietar către săteni, pe baza actului sub semnatura privată pe care-l prezintă.

Delegați îndreptățiților având cuvântul, cer confirmarea hotărârii comisiei de ocol.

Toma Pigli, primarul comunei prezent în instanța declară, că în calitate de mandatar al sătenilor a semnat actul prezentat de mandatarul proprietarului, care însă a fost numai un proiect de vânzare, la care s'a renunțat.

Comisiunea:

Asupra apelurilor de față;

Având în vedere concluziunile orale puse de părți, motivele din apelurile scrise și actele de la dosar;

Având în vedere că Comisiunea de ocol Recaș prin hotărârea atacată cu apel a expropriat pe seama statului întreaga moșie în întindere de 4181 jug. 55 st. p. aparținând D-lui Ștefan Ambrózy situată în hotarul comunei Bazos rezervând pe seama fostului

proprietar un număr, de 12 intravilane cu construcțiuni pe ele, iar pentru stat, în jurul conacelor Armag și Rădul-roș câte 100 jug. în jurul conacului Satra 50 jug. și în jurul conacului Ianculeasă 25 jug.

Având în vedere, că hotărârea se întemeiază pe faptul că proprietarul lipsind din țară, de la 1. Decembrie 1918 și până la promulgarea legii este absenteist, și în conformitate cu art. 6 lit. C. din lege, urmează a-i se expropria întreg terenul rural al moșiei.

Având în vedere, că proprietarul atât prin apelul scris cât și prin concluziunile puse în instanța de mandatarul sau, recunoaște că a lipsit din țară în tot acest interval de timp, obiectează însă că art. 6, lit. c. nu-i este aplicabil, în primul loc pentru că este străin:

Având în vedere că pentru o elucidare mai complectă a chestiunii, este necesar a se examina situațiunea juridică a străinilor atât sub regimul decretelor-legi cât și sub regimul legii și regulamentului Agrar, în vigoare;

Având în vedere că decretul-legi nu pomenesc nimic despre absenteisti, iar cu privire la străini art. 2. al I. lit. A. din decretul lege No. 54487 din 10 Septembrie 1919 prevede exproprierea în întregime a proprietăților imobiliare aparținând supusilor străini, fie prin originea lor, fie prin casatorie, sau alt mod și sub acest raport se considera ca străini: toți acei locuitori ai României întregite, cari în baza viitoarei legi de cetățenie, vor opta pentru cetățenia străină;

Având în vedere, că în acest art. legiuitorul face aplicațiunea principiului exproprierii în întregime a imobilelor aparținând străinilor bazat numai pe aceasta singura considerațiune și oare cum consacra principiul stabilit prin Art. 7. din Constituția vechiului Regat după care străinii nu pot dobândi imobile rurale în România.

Evident sub acest raport Decretul lege pune în inferioritate pe străini față de Români.

Având în vedere, că la 4 Iulie 1920 apare tratatul de la Trianon care prin paragr. 63 prevede pentru persoanele ce dobândesc o naționalitate străină prin obștiune, dreptul de a și păstra bunurile imobile posedate pe teritoriul Statului unde mai înainte își aveau domiciliul:

Acest paragr. fiind oare cum în contradicție cu dispozițiunile din art. 2. a. decretului lege citat, legiuitorul prin decretul lege No. 2478 din 9 Iunie 1920. modifică acest din urma articol, în sensul că dispozițiunile în el prevăzute, se vor aplica întru atât, întru cât nu vor fi contrarii dispozițiunilor paragr. 63 din Tratat.

Având în vedere că acest articol de și nu suprima în mod categoric dispozițiunea din art. anterior cu privire la străini, face însă imposibilă aplicarea lui în viitor;

Având în vedere că în Iulie 1921 este promulgată legea Agrara, care prin art. 6 lit. C. stabilește exproprierea în întregime a pământurilor rurale a le absenteișilor definind prin absenteist: „acela care dela 1 Decembrie 1918 și până la promulgarea legii, a lipsit din țara fără a avea vre o însărcinare oficială în străinătate“;

Având în vedere că din modul cum este redactat acest articol rezultă în mod evident că legiuitorilor nu face nici o distincțiune între absenteistul străin și Român și crează numai o singură excepțiune în ce privește persoanele care au o însărcinare oficială în străinătate și care bineînțeles nu se poate raporta, de cât la Români, care singuri pot avea asemenea însărcinari.

Având în vedere că din faptul ca legiuitorul a prevăzut aceasta singură excepțiune aplicabilă numai la Români nu se poate deduce ca prin aceasta a înțeles să excepteze pe străini de la absenteism, lucru care de altmintereli nu-l putea decât printr'o dispoziție expresă.

Având în vedere că lipsa unei dispozițiuni exprese în acest sens dovedește tocmai că intențiunea legiuitorului a fost să, nu facă nici o distincțiune între Români și străini, ci să-i pună pe același picior de egalitate.

Având în vedere că prin art. 2 din lege se prevede ca exproprierea atinge proprietatea fără privire la calitatea proprietarului. Iar același articol din regulamentul apărut din Noiembrie 1921 explică că prin calitatea proprietarului legiuitorul înțelege persoana fizică morală sau juridică, fie cetățean român fie strein;

Având în vedere că acest regulament art. 6. lit. c. prevede pe lângă excepțiunea creată de legiuitor cu privire la cei cu însărcinari oficiale în străinătate și pe străini și că în ședința Parlamentară de la 17 Iunie 1921 Dl. Ministru Garoflid a declarat că înțelege a excepta pe străini de la absenteism;

Având în vedere că după principiile în deobste cunoscute un Regulament poate complecta și explica o Lege, nici într'un caz însă nu o poate modifica.

Având în vedere că în speță Regulamentul modifica legea creând o excepțiune pe care aceasta nu o crease și ca atare din punct de vedere juridic excepțiunea nu poate avea nici un efect.

Având în vedere că aceleași consecinți, cu atât mai vârtos trebuia să aibă declarațiunea făcută în în Parlament, de fostul Ministru de Domenii, cât timp intențiunea sa de a excepta pe străini dela absenteism nu a fost tradusă într'un text pozitiv de lege.

Având în vedere că suprimarea cuvântului străin din textul Regulamentului făcută cu ocazia modificării din 1923, nu trebuie interpretată în sensul că prin aceasta legiuitorul a voit să deființeze o excepțiune creată, căci cum aratăm mai sus și juridicește vor-

bind, nu exista, dar a voit pur și simplu să interprete o eroare strecurată în Regulament.

Că așa fiind ordonanța Ministerială 16126—923 nu avea ce modifica și de altminterlea acest lucru nici nu se poate concepe, ca o ordonanța să modifice un text de lege, pentru aceleași motive pentru care nici Regulamentul nu o poate face.

Având în vedere că din cele mai sus expuse rezultă în mod evident că nici legea din 1921, nici cea modificatoare din 1922 nu fac nici o distincțiune între străini și Români în ce privește exproprierea în general și absenteismul în special;

Având în vedere că odată stabilit acest fapt urmează a se examina al 2-lea motiv invocat de proprietar și anume dacă art. 6 lit. c. din lege aduce vre-o atingere drepturilor acordate proprietarilor străini prin paragr. 63 din tratatul dela Trianon și ca atare aplicarea acelu text de lege devine imposibilă.

Având în vedere că art. 63 din Tratat consfințește streinilor dreptul de a-și păstra imobile rurale în România.

Având în vedere ca acest drept prin nimic nu este atins de dispozițiunile art. 6 lit. c. din lege, întrucât exproprierea nu se face pe baza calității de strein, ci pe motivul lipsei proprietarului din țară, indiferent de naționalitatea sa, la epoca prevăzuta de lege.

Având în vedere că obligațiunea de a sta în țară un timp anumit, impusă de legiuitor, nu poate nici ea aduce vre-o atingere drepturilor străinilor fiind o masura ce se aplică tuturor proprietarilor indiferent de naționalitatea lor și dictata de un interes intern în scop de favoriza pe proprietarii cari îngrijindu-și singuri moșiile lor, contribuiesc prin aceasta la dezvoltarea agriculturii țării.

Având în vedere că în aceste condițiuni a pretinde ca streinii să fie dispensați de această obligațiune ar însemna să se aducă o atingere principiului de legalitate a tuturor înaintatea legii proclamat de legiuitor și în aceleași timp și o slăbire a principiului de suveranitate națională, lucruri cari nu pot fi admise.

Așa dar nefiind nici o încălcare de drepturi, nu se poate pretinde că art. 6 lit. c. e inaplicabil străinilor.

În ce privește motivele de forță majora invocate de apelant pentru a justifică lipsa sa din țară

Având în vedere că numitul prezintă un certificat constatator că până în 1919 a fost deținut în Budapesta ca prizonier al bolșevicilor și un certificat medical eliberat de dr. Max Sili, constatator că dela 1919 până la 1920 a suferit de depresțiuni sufletești grave, produse de comunism, revoluție, boale, accident de automobil etc. care l'a împedicat de a veni în țară;

Având în vedere că în ce privește certificatul medical, pe lângă împrejurarea că este dat de un medic particular și ca atare nu poate face o deplină convingere, dar coprinde afirmații neverosimile căci nu

Se poate admite ca depresiunile morale să pună pe cineva în imposibilitate de a se duce acolo unde nevoia îl cheamă.

Ca atare în speță nu poate fi vorba de un caz de forța majora și nevenirea în țara nu poate fi datorită decât nevoinei proprietarului;

În ce privește imposibilitatea de a obține pașaportul, ea este desmînțită de însuși proprietarul, care prin apelul său afirmă că în 1919 a trimis pe fiul său în țara și că atare imposibilitatea de a obține pasaport este exclusă;

În ce privește motivul, că art. 6. lit. c. nu este aplicabil decât streinilor, care au proprietăți numai în România.

Având în vedere că acest text de lege nu face nici o distincție între proprietarii cari au imobile în România și acei cari au proprietăți în România și streinătate, că așa fiind motivul nu este fondat.

În ce privește obiecțiunea că întru cât fiul a fost la moșia proprietarului nu poate fi considerat ca absentist

Având în vedere că din modul cum este redactat, art. 6. lit. C. rezultă că obligațiunea sederei în țară este o obligațiune pe care legea o impune personal proprietarului moșiei.

Că așa fiind trimiterea unui împulernicit fie el chiar membru din familie nu poate satisface cerințele legii.

Ca atare și acest motiv nu este fondat.

În ce privește cererea de aprobare a vânzărilor intervenite între proprietar și săteni.

Văzând că din conținutul contractului cum și din declarația primarului Pigli, rezultă că în speță e vorba de un proiect de contract care a fost abandonat.

Văzând pe de alta parte că din act rezultă că convențiunea a intervenit după promulgarea legii, așa încât chiar dacă ar fi vorba de o vânzare perfectă potrivit art. 4. din lege și 3. din Regulament nu are nevoie de nici o aprobare fiind în principiu valabilă, însă bine înțeles supusă principiului că vânzătorul nu poate transmite cumpărătorului mai multe drepturi de câte avea el.

Având în vedere că drepturile vânzătorului în ce privește moșia expropriată sunt îngrădite prin dispozițiunile art. 6. lit. c.

Că așa dar cu această obligațiune bunul se transmite cumpărătorului.

Așa fiind cererea de aprobare nu este fondată.

În ce privește apelul făcut de D-nul Consilier Agricol cu privire la rezervarea terenului în jurul conacelor pentru stat.

Văzând, că prin hotărîrea atacată cu apel, deși întreaga moșie se expropriază pe seama Statului, se rezervă toluși în jurul conacelor, porțiuni de teren pentru stat.

Având în vedere, că aceste rezerve nu pot avea nici un sens la expropriere și ele potrivit

art. 107. al. A) din lege urmează a fi făcute la apli. carea improprietății, când terenul urmează a fi parcelat celor îndreptățiți.

Motivul invocat de dl Consilier Agricol este așa dar fondat.

Ca așa dar motivele din hotărîrea atacată cu apel în ce privește exproprierea, fiind fondate în fapt și în drept comisiunea le adoptă în totul urmând a confirma hotărîrea.

În ce privește apelul D-lui Consilier Agricol, fiind fondat urmează a fi admis, reformând hotărîrea Comisiei de ocol în ce privește rezervele de teren în jurul conacelor pentru stat.

Apelul proprietarului ne fiind fondat urmează a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive redactate de dl. președinte Aslan, în numele legii hotărăște:

Admite apelul făcut de dl. Consilier Agricol în contra hotărîrei No. 40—1922 pronunțată de comisia de ocol Recaș, cu privire la exproprierea moșiei D-lui Ștefan Ambrózy situată în hotarul com. Bazoș, pe care o reformează în parte, în ce privește rezervele de teren pentru Stat în jurul conacelor, care urmează a fi efectuate la parcelare.

Confirmă hotărîrea în ce privește celelalte puncte din ea.

Respinge ca nefondat apelul făcut de proprietarul Ștefan Ambrózy în contra aceleiași hotărîri.

Definitiva. Dată și pronunțată în ședința publică dela 8 Noemvrie 1922. în Timișoara. Președinte: *Ernest Ceaur Aslan*, Cons. la Curtea de Apel Timișoara

Anteproiectul Codului penal român. *)

Observări și propuneri pe articole

Art. 1. — Anteproiectul menține diviziunea tripartită a infracțiunilor. De origine franceză, această împărțire își are rațiunea de a fi potrivit forurilor de judecată pentru *crime* — jurați — *delicte* — tribunalele — *contravenții* foruri administrative. La noi însă unde avem *curți cu juri* pentru *crime* și *tribunale ordinare* pentru *delicte* și *contravențiuni* lipsind al treilea soi de instanțe administrative, ar părea nerațională menținerea mai departe a acestei diviziuni. Inclini deci pentru admiterea diviziunii *bipartite* în *crime* și *contravențiuni* a infracțiunilor, pentru că mi se pare a corespunde mai bine realității și concordă cu spiritul și principiul subiectivist penal pe care e bazat în general întregul cod. Un singur exemplu dat de anteproiect (art. 11.) S'a fixat maximum de 10 ani închisoare pentru *delicte*, cea ce este enorm. S'a intrat în domeniul de penalitate a crimelor, locmai pentru că distincția între *crime* și *delicte* rămâne greu de făcut.

Art. 2. — *Aliniatul 2* nu clarifică chestiunea dacă se pedepsește acea faptă penală, pe care legea veche sub care a fost comisă o pedepsea, apoi a

*) Această coloană e rezervată pentru strângerea materialului de observări ce ne vor sosi referitor la noul cod penal până la votarea legii.

intervenit o lege care n'o prevedea și în fine a survenit o a treia lege care o pedepsește din nou. Cu alte vorbe *facta* era infracțiune în timpul comiterii, este infracțiune și pe timpul judecării, însă în interval a funcționat o lege penală care n'o pedepsea.

Propuneri:

a) Să se pedepsească *facta*, fiind posibilă de pedeapsă și în timpul comiterii și în timpul judecării.

b) Să nu se pedepsească, pentru că după săvârșire a fost declarată că nu se pedepsește, iar legea a treia, cea mai nouă nefiind retroactivă ca mai severă — nu dă loc la pedepsire; *soluția b) este singură justă.*

Principiul este coprins de altfel în *al. 3* următor, care ar fi să se aplice și la *al. 2* pe care-l discutăm.

Aliniatul 3. Cuvintele „osândirea printr'o hotărâre definitivă” ar trebui mai potrivit înlocuite prin „pronunțarea hotărârei definitive.”

Art. 4. — La *aliniatul 1* cuvintele „fieca autor, fie ca complice” credem că sunt de prisos, de oare ce odată ce se spune că orice cetățean român, se pedepsește, este clar că se pedepsește conform acestui cod.

Alin. 2 nu precizează cazul când *facta* comisă în streinătate se urmărește acolo numai în urma plângerii părții vătămate; iar după codul românesc se urmărește din oficiu, cu toate că legea românească prevede pedeapsă mai ușoară.

Bună oară un cetățean român a comis în Ungaria un abuz de încredere, care se urmărește acolo numai la plângerea păgubașului, iar în România se urmărește din oficiu. În Ungaria păgubașul; nu s'a plâns legea română prevede pedeapsă mai ușoară și se întâmplă că cineva se plânge în țară contra *facta*-șului. Conform cu textul, ar trebui pedepsit în România. *Alin. 5* nu aduce nici o lămurire, deoarece ce nederunzare nu înseamnă orice altă cauză de stingere.

Propunere. Cuvintele (rând 3 și 4 din alin. 2) „se va aplica pedeapsa cea mai ușoară” să se înlocuiască cu „se va aplica legea cea mai ușoară.”

Alin. 5. — Asupra cuvintelor din rândul 3 „dacă învinuitul va dovedi” am avea de observat că în materie penală în regulă generală *actori incubit probatio*, autoritățile judecătorești de urmărire sunt ținute să adune datele în sarcina sau pentru scutirea învinuitului de urmărire și pedeapsă. Iată un nenorocit care scapat cuanevoe din Ungaria este arestat la graniță și pus de români sub acuzare pentru o *facta* penală socotită ca infracțiune la noi și în Ungaria. Cum va dovedi acest infractor abia eliberat din temnițele unguerești, că a fost pedepsit acolo etc.? Reîntorcându-se înapoi? prin Ministerul de externe? dacă este arestat?

Propunere. Să se înlocuiască aceste cuvinte prin cuvintele „dacă se poate constata” adică de către autoritățile noastre.

Art. 5. — *Alin. 1* „fie ca autor, fie ca complice” sunt cuvinte de prisos.

Alin. 2. Pentru *art. 4*, îndoirea prescripției n'are rost; nu e vorba acolo de crime contra Statului etc.

Art. 8 — Mi se pare necomplet, nu dispune nimic în privința mai multor cereri de extradare a străinului (*al. 4*) făcute de mai multe state. Un supus austriac a comis infracțiuni în Austria, Ungaria, Germania și Italia. Este prins în România și în stadiul de a putea fi extradat.

Toate aceste State cer extradarea lui. Care dintre ele vor avea precăderea? După ce criteriu se va proceda? Gravitatea *facta*ului comis sau cetățenia? sau timpul când a comis infracțiunea?

Art. 9. — De care cod al justiției militare e vorba? De sigur de cel viitor căci cel actual e destul de confuz în această privință. Nu se poate constata exact actualmente cine și când este supus dispozițiilor speciale ale codului justiției militare?

Credem că tocmai acest articol trebuie să lămurască aceste confuziuni.

Art. 10. — Care este minimul și care este maximul de durată a muncii silnice pe timp mărginit? Pentru orice crimă este un minim ca durată de 5 ani?

Minimul reclusiei este prea mare, ca și al detențiunii.

Art. 13—33 sistem penitenciar. Dacă după cum se vede detențiunea, pedeapsă criminală pentru crimele politice, nu e dezonorantă (căci deținutul nu poartă costum special, i se permite indulcirea în trai și locuință, nu sunt supuși la muncă, n'atrage de drept degradare civică) pentru ce delict'e politice se pedepsesc cu închisoare adică cu o pedeapsă dezonorantă? Căci legea îi pedepsește cu închisoare de la 2 luni la 10 ani, cu degradare civică după apreciere, supuși la muncă și tot felul de regim aspru.

Nu e neuman ca pe un infractor care dintr'un pcat al suferit o condamnare pentru crimă să zicem cinci ani; a devenit bun și util societății, să-l scoți prin lege pentru tot restul vieții din mijlocul societății prin degradare civică?

N'ar fi drept ca și celor pedepsiți pentru crime să li-se aprecieze odată cu aplicarea pedepsei privative de libertate și măsura de degradare civică după sistemul de la delict'e dar între un minim și maxim mai ridicat?

(Va urma) V. M. Dimitriu.

JURISPRUDENȚA

Tribunalul Cluj

Nr. C. 1003/16—1922.

Act de vânzare consimțit între o autoritate publică și o societate particulară. Perfectarea lui încă din 1908. Cererea în justiție pentru recunoașterea validității unui asemenea act de vânzare de avere publică imobiliară și trecerea dreptului cumpărătorului în cartea fundură. Opuneri și combateri. Legea XXI din 1886 și aprobarea actelor consunțite de municipii. Co. Austr. și legiuirea franceză și română și privința constructorului de bună credință *art. 308 C. C. A. și 494 C. C. vom. Considerențele tribunalului.*

Sentința

Tribunalul admite ca fondată acțiune reclamantei. Obliga pe părât, ca în 15 zile sub execuție, să deie reclamantei act apt pentru intabulare, asupra imobilului cuprins în cartea fundură Cluj, Nr. 3431 sub A 4 Nr. 1 ser. 309 top 2996-1-2-3 și asupra imobilului cuprins sub Nr. top. 2996-2, 2299-3-1 în foaia din Cluj 317, sub A 4 Nr. 1 top. 2996-2, 2999-3, sau să sufere, ca pe baza acestei sentințe să se intabuleze dreptul de proprietate, asupra imobilelor sus indicate.

Obliga pe părât, ca în 15 zile sub execuție, să

plătească în mâna adv. dr. Alxandru Kiss 12.500 lei spese de proces, din care suma îl obliga ai plăti expertului Ioan Técsi 6000 lei, spese de expertize.

Motive

Reclamanta societate „Fabrica de vagoane și articole de lemn“, astăzi denumită „Teleoromana“ prin reprezentantul ei cere admiterea acțiunii și a se da prin hotărâre dreptul de a înscrie în cartea funduara, dreptul de proprietate asupra locului, anume indicat în petițiune și pe care îl are în posesiune, în urma acordului intervenit cu părătă, Primaria Cluj, prin hotărârea congregației municipale Cluj, din luna Mai 1918.

Interveniența, societate „Radio-Romana“ prin reprezentantul ei, arată interesul ce-l are în acest proces, în calitatea ei de creditoare a reclamantei, cu suma de peste șapte milioane lei, după cum se constata din actul de ipoteca de la dosar și sprijinind în totul acțiunea, cere admiterea ei, cu cheltuieli de judecată.

Părâte, Primaria Cluj, prin avocatul ei, cere respingerea acțiunii, în primul loc fiindcă reclamanta, ca cumpărătoare, nu a depus vânzării, nu l a oferit niciodată nici înainte și nici prin acțiune așa că nimeni nu poate fi constrâns a-și îndeplini o obligațiune, dintr'o convențiune sinalagmatică, atâta vreme cât nici cealaltă parte nu și-a îndeplinit o pe a ei. Apoi vânzarea este alina de vicii atât de forma, prin neafișarea hotărârei congregației, în timp de treizeci zile, cât și prin neaprobarea de Prefectura, cum și în fond vânzarea este nula, prin neexecutarea condițiilor contractuale, prin îndepărtarea de la scopul ce s'a urmărit de Primărie prin aceasta vânzare, cum și mai ales prin o arendare a unei porțiuni circa de trei jugare de teren societății „Industria Ardeleana de Lemn“, prin care a cautat a obține câștiguri, speculând bunul, ce comuna l a vândut, numai pentru un interes obștesc.

Că mai mult, încă societatea reclamanta nu a îndeplinit obligațiunile luate prin hotărârea congregației municipale, de a face o industrie profitabilă, cu un anumit număr de lucrători și care să mărească fondul industrial al comunei Cluj, așa că din acest punct de vedere, culpa reclamantei ar exclude-o cu totul de la ori ce drepturi, asupra terenului cumpărat; că în tot cazul cel mult s'ar putea admite, că numai partea clădită să i fie transcrisă în nici un caz nu însă și aceia porțiune de teren, pe care a arendat-o societății Ardelene și de care a dat dovadă evidentă a lipsei unei necesități de folosință asupra aceluși teren.

Tribunalul

Având în vedere, acțiunea formulată de reclamantă societatea „Fabrica de vagoane și articole de lemn“ S. A. astăzi „Teleoromana“, în contra Primăriei orașului Cluj, pentru a se obligă părătă de a da: un act, pentru înscrierea în cartea funduara a dreptului de proprietate, asupra terenului de 4 jugare, 252 stânjei pârtați, ce l a cumpărat de la Primaria Cluj, încă de la 31 Mai 1918, conform deciziei congregației municipale de atunci, în condițiile și prețul anume stabilit și în posesiunea căruia, de fapt, societatea reclamantă a și intrat, încă de la 7 Aug. 1918; act de intabulare, pe care părătă refuză a-l da reclamantei, pentru motivele susținute în instanță, cerere la care de altfel interveniența societatea

„Radio Româna“, în calitate de creditoare a reclamantei, cu suma de peste șapte milioane lei, se raliază în totul, cerând, ca în caz contrar sentința de față să ordone intabularea acestui drept de proprietate, asupra terenului anume indicat în acțiune.

Văzând, susținerile părților, formulate prin scripțele alăturate la dosar, cum și cererile lor orale și examinând actele depuse se constată în fapt: că întradevăr firma Zattler & Co. de pe vremuri, a obținut vânzarea unui teren, circa 5. jugare, cadastrale, proprietatea comunei Cluj, în scopul de a înființa o industrie utilă, fixându-se prin deciziunea congregației No. 137. din 31 Mai 1918 toate condițiile de vânzare, determinându-se terenul, scopul vânzării, cum și prețul, teren asupra căruia cumpărătoarea a și intrat în posesiunea lui, la 7 August 1918, cedând în schimb comunei Cluj o parte din terenul, ce deja dânsa îl posedea, în scopul de a se face sosea (drum public), iar o altă porțiune obligându-se a o vinde unei societăți învecinate, numita „Atlas“, cu același preț pe care îl dădea și ea Primăriei.

Indată, ce cumpărătoarea a intrat în posesiune, a început clădirea fabricii, aducând și mașinăriile necesare înființării unei mari industrii, care în loc de a servi unei mici industrii de obiecte de lemn utile gospodăriilor, a investit un capital mare, pentru ca instalațiunea să fie destinată fabricațiunii de vagoane, în urma, societatea transformându-se în „Teleoromana“ să hotărât, ca întreprinderea să fabrice aparate telefonice și telegrafice precum și de semnalizare, devenind astfel o industrie mare, utilă și de un interes obștesc evident.

Totodată cumpărătoarea pentru a și asigura producția lemnului, necesar industriei sale, a arendat din terenul cumpărat trei jugare de teren, pe timp de 18 ani, firmei „Industria de lemn din Ardeal“, care se obligase a instala o mare industrie de lemn (un ferraștrău) în condițiile cele mai moderne de producțiune și cu dreptul de preemțiune a proprietății (firma reglamantă), atât asupra clădirilor, cât și asupra materialului lemnos, ce va produce arendașă, industrie, care a și luat ființă și care lucrează astăzi, cu o mare producțiune, folositoare industriei noastre.

Deși, cumpărătoarea intrase dealfel în posesiunea terenului și instalațiunile se efectuase, investindu-se peste zece milioane capital, totuși Primaria Cluj refuză eliberarea unui act de proprietate asupra terenului vândut, prin deciziunea din 31 Mai 1918, pentru a se putea transcrie în cartea funduara și cum tocmai atunci intervenise evenimentele mari ale sfârșitului războiului mondial, cari au adus întregirea neamului Românesc, noua administrație comunală n'a mai acceptat confecționarea titlului de proprietate a reclamantei, invocând unele lipsuri de forma a vânzării, care așa fiind nu mai era perfectă; apoi neîndeplinirea din partea cumpărătoarei a condițiilor impuse ei, ba mai mult, chiar neplata prețului vânzării, cum și arendarea celei mai mari porțiuni de teren, societății Ardelene, fapt ce evidențiază lipsa necesității acestui teren, care a fost vândut reclamantei, numai într'un scop anume determinat, speculațiune, din care numita realiza astfel, beneficii neingăduite ei și pentru care faptele ar perde dreptul de cumpărare, câștigat prin deciziunea amintită.

Urmează apoi, totuși, mai multe tratative și în fine Consiliul orașului Cluj, în ședința ținută la 14 Februarie 1922, hotărâște din nou a vinde pe preț

de zece mii lei jugărul de teren, fabricii Bela Zattler, dar numai acel teren, pe care numita a executat deja construcțiunile, hotărând a vinde, cele trei jugare arendate firmei „Societatea Industria de lemn Ardeleana”, ca proprietate, numitei industrii, bineînțeles cu acelaș preț de zece mii lei jugărul, întrucât comuna înțelegea să confirme arendarea făcută, după care hotărâre, firma reclamantă a intentat acțiunea de față, cerând recunoașterea dreptului ei întreg, astfel precum rezulă din deciziunea data în 1918.

Având în vedere, faptele astfel expuse din care rezulă cu suficiență, ca administrație comunală a orașului Cluj, în dorința de a creia cât mai multe industrii, a vândut mai multe terenuri, proprietatea sa, la diferite societăți între care și firmei B. Zattler, dispunând, prin deciziunea din 31 Mai 1918, asupra tuturor condițiilor de vânzare, refuzând a mai elibera astăzi actul de transcriere a proprietății convenite, pentru motivele anume arătate și care în primul loc sunt cele de formă, care viciază în totul și în esență vânzarea de atunci.

Considerând, ca în conformitate cu art. 5 al b. din legea 21 din anul 1886, se prevede ca necesare aprobarea Ministerului, pentru efectuarea vânzării de către comune, dar aceasta cerință a fost modificată ulterior, prin art. 10 al legii 58 din 1912 și care prevede expres, ca vânzările de bunuri sub 50.000 coroane nu mai au nevoie de aprobarea Ministerului, congragația orașului respectiv având complectă plenitudinea drepturilor de vânzare, până la această suma.

Că dar, neputându-se susține, că vânzându-se un teren, circa cinci jugare de pământ, pe preț de zece mii coroane, dacă terenul ar fi întrecut cu ceva cinci jugare, s'ar fi depășit dreptul comunei de a vinde, fără aprobarea Ministerului, deoarece în fapt vânzarea, după cum se constată din măsurătorile efectuate, poartă numai asupra unei întinderi bine determinate de 4 jug. 252 stânjeni pătrăși, ce valorează sub prețul de vânzare, admis comunelor fără nici o aprobare și ca atare aceasta neîndeplinire a formei prescise nefiind călcată, nici anularea vânzării, din acest punct de vedere, nu este admisibilă.

Având în vedere, că Primaria mai susține anularea vânzării și pentru motivul, că deciziunea congregației municipale No. 134 din 1918 nu a fost afișată timp de 30 zile, așa cum prevede art. 113 al legii 22 din 1886, text, care nu prevede altă decât, ca deciziunile municipale să fie afișate; termenul obicinuit, care în orașul Cluj a fost și este de opt zile — de altfel pârâta nu a făcut dovadă contrarie — iar numai termenul de apel, în contra acelor deciziuni, este de 30 zile. Ori, aceasta îndatorire de afișare incumba comunei și chiar de ar fi fost termenul pe care-l susține ea, nu se poate admite ca cineva să alege propria sa culpa, cu atât mai mult, ca această afișare a deciziunilor de vânzare este făcută în interesul terților, ce ar fi dobândit drepturi și care lezați în ele, au facultatea de a apela deciziunile congregației, vătămătoare lor, așa ca cel mult în caz de neafișare dreptul de apel ar subsista și azi, dar în nici într'un caz prin aceasta nu s'ar otrage însăși anularea unei vânzări, între părțile contractante.

Considerând că, pârâta nerecunoscând la început dreptul societății reclamante de a sta în instanță, ca nefiind aceeași cu firma B. Zattler cu care a contractat, față de extrasul depe registrul firmelor,

prezentat de reclamantă, a renunțat de a i mai contesta calitatea, totuși a susținut în fond, că vânzarea fiind un contract bilateral, în care ambele părți contractante au de îndeplinit obligațiunile lor, fără de care una din ele nu poate constrânge pe cealaltă la executarea lor, principiu din care urmează a decide ca reclamanta nu poate avea dreptul la acțiunea de față, atâtă vreme cât nici ea mai întâi nu a plătit prețul convenit și cât nu face cel puțin dovadă, ca ar fi încercat plata celui preț, printr'un depozit judiciar.

Ca la aceasta susținere, pe lângă ca reclamantă firmă, în mai multe rânduri a oferit prețul vânzării și astăzi este gata a efectua oricând, dar mai mult, încă, însăși condițiunile deciziunii de vânzare a terenului, prevede termen pentru plata prețului și mai mult vânzătorilor predând terenul vândut cumpărătorului, fără să primească prețul, atunci conform art. 1163. cod. civil A., vânzarea e socotită efectuată pe credit.

Având în vedere că, dovadă a predării terenului încă de la 7 August, reclamanta a cerut a o dovedi cu martori, însă față de prezumțiunile puternice de fapt, ce rezulta din însăși evidența împrejurărilor, aceasta dovadă este cu totul inutilă, ca neputând intru nimic preschimba soluțiunea cauzei. Astfel este inadmisibil presupunerea, ca cineva a putut face construcțiuni mari, instalațiuni de industrii importante, pe un teren al comunei, în preajma orașului fără ca cea mai elementară paza a bunurilor comunei, să nu se fi sesizat de acest abuz, cu atât mai mult cu cât toate acele planuri de construcțiune și instalațiune, fuseseră aprobate de serviciul în drept al comunei. Că, apoi însuși construcțiunea și instalațiunea ferăstrăului, făcută de firma „Industria de lemn Ardeleana” pe terenul arendat ei, de reclamantă, a fost aprobată de corpul tehnic al aceluiaș oraș, dar ceia ce pune în complectă evidență trădarea terenului și posesiunea de buna credință a reclamantei este faptul că, Primaria a luat în schimb de la numita, terenul de 1 jugar 135 stânjeni pătrăși, la care obligase pe reclamanta prin deciziunea de vânzare, făcând strada numita „Livezi” și pe care comuna prin oamenii săi o construia tocmai atunci, când reclamanta își edifica și ea clădirile fabricii, care desigur nu au putut răsări într'o noapte, pentru a nu fi văzute de toți oamenii, chiar și de acei ai Primăriei. Ori cât de puțină sollicitudine s'ar pune în paza bunurilor comunei, este inadmisibil de a presupune măcar o clipă, ca acele autorizari și verificari de planuri efectuate de comună, cum și construirea lucrărilor s'au făcut clandestin, fără știrea și cunoștința autorității comunale, alegațiune, ce cade cu totul față de cea mai zdrobitoare desmăntire și anume luarea în primire a terenului dat ei în schimb de reclamantă și din care comuna a și construit un drum public, pus la îndemână și în circulațiunea cetățenilor, teren ce n'a putut intra clandestin, între bunurile comunei Cluj.

Considerând, dar, că, din toate aceste împrejurări rezulă îndubitabil, ca reclamantei i-a fost trădat de buna voe acest teren și deci intrarea în posesiunea lui a fost de buna credință nediscutabilă, fapte și prezumțiuni, prea puternice, pentru a ne face o deplină convingere, așa ca ar fi inutil a se mai aduce noi dovezi cu martori, cari să nu facă altă, decât să confirme convingerea cea mai deplină.

Dacă, dar astfel trădarea terenului vândut a fost efectuată, de către însuși părâta, prin acceptarea ei proprie, dobândirea proprietății asupra bunului vândut reclamantei și'n care ea a intrat în posesiune, încă de la 7 August 1918, a fost perfectă din acel moment, potrivit articolului 1057 din cod. civ. Austriac, text, care consfințind principiile dreptului roman (jus ad rem) în care obligațiunile nu aveau efect între părți, în ceea ce privește strămutarea ori căruia drept real, decât numai prin tradițiune, dispune ca dobândirea proprietății să se facă numai prin trădarea lucrului vândut deosebindu-se astfel de dreptul civil român, care prin art. 1295 c. civ. corespunzător art. 1583. c. Francez, nu cere decât consimțământul părților, asupra lucrului și prețului, fără de a mai cere și tradițiunea lui, dar care condițiunea esențială cerută sub imperiul codului Austriac, a fost îndeplinită și cu prisosință dovedită de reclamantă.

Considerând că, dacă, codul civil Austriac este mai riguros în ceea ce privește strămutarea proprietății, prin aceea că adăogă, ca condițiune esențială trădarea lucrului vândut, fără a indica totuși vre-o formă sacramentală, apoi în ceea ce privește constructorul de buna credință, este cu mult mai îngăduitor de cât legiuitorul Francez, după care este luat și textul Român (art. 494 c. civ.) și prevede pentru constructorul de bună credință drepturi mult mai întinse, prevăzând în partea finală a art. 418 c. civ., că dacă proprietarul fondului a avut cunoștință de construirea clădirii și nu a oprit lucrarea constructorului de bună redință, pentru teren nu poate cere, decât valoarea lui obisnuită.

Acest principiu de altfel este în perfect acord cu vederile legiuitorului Austriac, care prin art. 308 prevede că posesiunea constituie un drept real, spre deosebire de legiuitorul nostru, care nu o enumără ca atare și de unde discuțiunea atât de contraversată, ca posesiunea nu ar fi decât numai o relație de fapt așa că în speță, chiar dacă prin imposibil am admite ca trădarea bunului n'a existat, încă posesiunea de buna credință a reclamantei, dovedită prin împrejurările arătate mai sus, unită cu faptul ca părâta, care a avut și a trebuit neapărat să aiba cunoștință de construcțiunile mari a căror planuri ea însuși le aprobase și care se executase pe terenul ce pretinde ca ar fi rămas încă proprietatea sa și totuși având cunoștința nu a împiedicat construcțiunea lor, că a perdut ori ce alte pretențiuni și nu mai poate avea decât dreptul la valoarea obisnuită a terenului și care nu este alta, decât aceea pe care tot ea a fixat-o, prin deciziunea sa No. 1025—922, adică zece mii lei jugarul, sumă pe care reclamanta se declară gata a o plăti ori când și ceea ce ar echivala în fond, la fel cu vânzarea perfectă prin tradițiunea lucrului vândut, discutat mai sus.

Considerând că părâta pretinde, ca și celelalte condițiuni ale convenției de vânzare, încă nu au fost îndeplinite de reclamantă, așa ca ea nu ar mai avea dreptul de a pretinde înstabilirea dreptului de proprietate, atunci când prin faptele sale a desmînțit în totul intențiunile bune, îndepărtându-se de la însuși scopul pe care Primaria l-a urmărit, prin această vânzare și anume nu a făcut o industrie profitabilă, așa cum prevedea convențiunea, ci numai o construcțiune, care de la începutul ei până azi n'a funcționat nici o zi și apoi reclamanta a arendat porțiunea cea mai mare de teren societății Ardelene,

speculând astfel un bun al comunei, care i-a fost vândut ei, numai într'un anumit scop.

Ori din expertiza ordonată la fața locului de către Tribunal se constată, că valoarea clădirilor efectuate pe teren, prețuesc peste șase milioane lei, în afară de mașinăriile și instalațiunile dinăuntrul lor, care pot depăși încă odată aceasta suma și atunci când prin convențiunea de vânzare se stipulase un termen de șase luni de la înscrierea dreptului de proprietate, pentru ca reclamanta să execute lucrările în valoare minimum de patru sute mii coroane. Ce culpa se poate face reclamantei, care fără a mai aștepta înscrierea acestui drept — pentru care se zbate în deajuns și astăzi — și de la care ar mai avea încă șase luni, a și efectuat în fapt toate lucrările? Astfel cu tot rizicul ce-l putea avea a făcut clădiri și instalațiuni de milioane și pe care numai vitregia timpurilor de astăzi și poate nesiguranța dreptului în care să găsește nu i-au dat răgaz de a și începe activitatea cu adevărat, desăvârșind scopul ei definitiv, dar pentru care se găsește încă în termen conform însăși convențiunei de vânzare.

Având în vedere că din aceste fapte rezultă, ca reclamanta nu numai că nu s'a abătut de la condițiunile convențiunei încheiate, dar încă a întrecut însărcinările și obligațiunile ei, apoi nici o culpa nu i se poate face din arendarea unei porțiuni de teren societății pentru industria de lemn Ardeleana, arendare făcută tocmai cu scopul de a și procura lemnul, de care avea nevoie fabrica ce construia și atunci, ce speculă i-se poate imputa, când în lipsa mijloacelor de instalarea a unui ferăstrău, care necesita investirea unui nou mare capital real și-a asigurat o producțiune necesară, prin intermediul fie la unei asociat fie a unui arendaș?

Ori din moment ce reclamanta, prin convențiunea avută cu Primaria și intrarea ei în posesiunea locului, a devenit proprietară ne discutată, așa cum înțelegea ea, nu era în drept oare de a exploata industria, ce făurea, așa cum ar fi crezut dânsa de cuvînta, ori îi era impusă vre-o ingradire în profitul, ce ar fi trebuit să-l obțină, pentru a fi tratată ca speculantă, atunci când vechea firma Zattler succceptibila, de a se transforma în ori câte alte societăți putea să și ia în ajutor ori ce alți asociați fie chiar și pe societatea Ardeleana, care sub forma unei închirieri, construia instalațiuni mari, ce în scurt timp aveau să rămână proprietatea reclamantei?

Considerând, dar, că reclamanta odată devenită proprietara a locului era îndreptățită de a utiliza folosința lui, pentru instalațiunea industriei ei, așa cum credea dânsa mai bine fără nici o ingradire a drepturilor ei de proprietate, ceea ce a și determinat pe jurisconsultul Orașului ca în concluziunile sale date Primăriei să recunoască, ca perfectă vânzarea cu firma Zattler și să se opună, ca Primaria să vândă porțiunea arendată societății pentru industria de lemn Ardeleană.

Ca de altfel părâta nici nu are vre-un interes de a se opune în subsidiar înscrierii acestui drept, măcar asupra terenului acordat de reclamanta pe motivul binecuvîntat, ca vânzându-l societății Ardeleana a recunoscut implicit, ca utila și aceasta industrie a ferăstrăului construit și nici măcar prețul obținut nu era mai ridicat ca acel ce firma reclamanta îl plătea și dânsa, așa ca nici un interes mo-

ral și nici unul material nu o pot îndritui pe pâraia la aceasta opunere parțială.

Având în vedere, dar, ca din motivele arătate mai sus vânzarea era perfectă, prin tradițiunea efectuată încă dela 7 August 1918, asupra întregului teren, ca în tot cazul chiar pentru porțiunea, ce reclamanta a arenda, nu se poate face vreo culpa și în tot cazul nu parata se poate opune, alăta vreme, cât societatea Ardeleană nu a intervenit în cauza pentru a și asigura drepturile sale, a caror susțineri poate nici n'ar influența prea mult, deoarece prin arendarea terenului, numita a recunoscut ca proprietară pe reclamanta, așa că din toate cele expuse rezultă cu prisosință, ca acțiunea formulată este fondată în totul.

Pentru aceste considerente, redactate de Domnul presedinte Ștefan C. Praporgescu, Tribunalul a admis acțiunea conform dispozitivului de mai sus, cu cheltueli de judecată.

Data și pronunțată în ședința publică dela 6. Iulie 1923.

Adnotare. Față de expunerile magistrate ale sentinței, trebuie să facem o rectificare. Tradițiunea nu se cere la înstreținerea bunurilor imobile. *Obligațiunea* (personală) a vânzătorului de a transmite proprietatea se naște prin simplu consimțământ fie la imobile, fie la lucrurile mișcătoare (numai că la imobile se cere contract scris). *Dreptul real* (de proprietate) al cumpărătorului se naște la lucrurile mișcătoare prin tradițiune, iar la imobile prin *intabulare*. La imobile, tradițiune n'are nici un rol. După codul austriac, *obligațiunea de a transmite imobilul*, are filiață tot prin consimțământ, ca și după codul civil din Regatul vechiu. Deosebirea este că după cel din urmă cod și *proprietatea* se poate dobândi prin simplu consimțământ, în vreme ce codul austriac cere pentru aceasta un act separat: la imobile *intabularea*, la lucrurile mobile *tradițiunea*. Doctrina codului austriac este că un *drept real* nu se poate dobândi fără un act juridic *real*. Deci, cât timp nu se face *intabularea*, vânzătorul imobilului rămâne proprietar. Dacă vinde obiectul a doua oară la o a treia persoană de bună credință, aceasta va dobândi proprietatea, dacă cere și obține *intabularea*. Este pe deplin indiferent, dacă s'a făcut sau nu *tradițiunea fizică* a imobilului. Aceasta din urmă are numai o importanță de fapt, întru cât terții văzând că imobilul nu se mai găsește în posesiunea vânzătorului, sunt dator să ia informațiuni, căci în caz contrar nu pot învoaca buna lor credință. De altfel credem că sentința argumentează cu faptul tradițiunii mai ales pentru a scoate în relief, că vânzarea s'a făcut cu toată seriozitatea.

S. L.

Legea nouă și Acțiunea înoinii procesului în materie de închiriere

În urma nevoilor obștești s'a impus în anii de după războiu grava atingere adusă proprietății prin introducerea dreptului de rechiziție și înființarea unor organe speciale, în mâinile cărora ajunsese dispunerea asupra locuințelor vacante. Această măsură a dat posibilitate valorificării unor interese, ce pe atunci se socoteau ca legitime. Legea nouă a chiriilor a crezut nimerit să înlăture această măsură provizorie. A început să revină *ordinea publică*, care nu s'ar putea numi perfectă dacă ar mai suferi existența unor stări de fapt și de drept contradictorii, ce creiază diferitele categorii de indivizi: unii favorizați, iar alții nefavorizați.

Totuși, intrând în adâncul dispozițiilor legii noi, să luăm dispozițiunea §-lui 4, alin. 2, care revine să înlăture continuitate a rechizițiilor de imobile într'un interes general, sancționând în acest fel autoritatea lucrului judecat, ce s'a consfințit prin hotărârile instanțelor de judecată.

S'ar putea discuta mult — pro și contra — în jurul acestei propozițiuni: „*Imobilele rechiziționate până'n prezent nu intră sub regimul actualiei legi*“ din art. 4 al legii, dar aci ne mulțumim a arăta că legiuitorul în art. 1 a prelungit toate contractele de închiriere. Printre acești chiriași sunt bogătași, îmbogățiți de războiu, cari cu prețuri derizorii stau în adevărate saloane. Legea în tot cazul nu a venit să-i ajute pe acești bine situați și ea s'a dat în ajutorul celor nevoiași. Legea pentru înființarea oficiilor de închiriere a fost votată pentru cei săraci, cari stăteau pe drumuri. Criza de locuințe atinsese și atinge și azi în cel mai mare grad pe funcționari statului. Oficiile de închiriere din trecut și-au și făcut datoria: foarte mulți funcționari au ajuns pe această cale la adăpost. Ar fi oare posibil ca, azi să vie legiuitorul și să lase din nou pe drumuri pe acești nenorociți? § 4. al legii din contră, a menținut și mai departe *starea de rechiziție*, fiindcă legiuitorul nu putea să prelungească chiar contractele streinilor ce au luptat în contra țării și să excludă numai rechizițiunile oficiilor de închiriere. Ar fi o mare nedreptate, socotind mai cu seamă stările de dincoace de Carpați.

Având în vedere că libera dispunere de imobilele devenite vacante s'a dat numai în privința imobilelor înlăturate dela regimul oficiilor de închiriere, (și nu desființate) conform § lui 20; având în vedere § 4, alin. 2, că imobilele rechiziționate, nu cad sub regimul prezentei legi; având în vedere că oficiile de închiriere au fost numai suspendate în baza art. 5 din regulamentul of. de închiriere și nu desființate, contrar adică art. 88 Constituție; având în vedere că astfel căderea oficiilor de închiriere, în privința cauzelor neterminate încă, a trecut la tribunal, ca instanța de apel a acestui oficiu, socotim procedura în materie de închiriere încă în vigoare, deși nu dorim perpetuarea ei, așteptând grabnica normalizare a stărilor de azi.

Pentru aceste motive fimem să punem în discuție acțiunea de înoinie în materia de închiriere. În procedura civilă din Ardeal singurul remediu de drept extraordinar, ce se poate folosi în contra unei sentințe definitive, este *înoinie* procesului. Acest remediu de drept ca atare este totodată și acțiunea în nulitate, prin care se poate arăta nulitatea unei sentințe definitive, chiar și din motivele de nulitate de ordine publică. În urma acestora negăsindu-se remediu de drept separat pentru acțiunea în nulitate, înoinie procesului este de o mare importanță. Art. 563 din pr. civ. ne arată cazurile, cari servesc de bază pentru acțiunea înoinii procesului. Aceste motive formează 4 grupări. Și anume: a) *judecătorul ilegal*; b) *lipsa de reprezentanță a părții litigante*; c) *infracțiunile și d) motivele noi*, adică *restituție în întregum propte nova*.

În timpul trecut s'a discutat mult chestiunea aplicării, sau neaplicării procedurii civile în materia de închiriere la un rezultat bun al discuțiunii, am avut-o, și avem și azi această procedură în deplină aplicare și în materia de închiriere la tribunal în apel. Adică totuși am greșit, când am afirmat că se aplică procedura civilă deplină, căci Tribunalul — cel puțin Tribunalul Cluj — nu admite acțiunea înoinii procesului. Mai sus am arătat importanța acestui remediu de drept, care nu se poate lipsi în nici un caz la aplicarea lui legală căci neaplicarea acestuia

ar răsturna exactitatea acestei proceduri, pe care legiuitorul a alcătuit-o cu multă trudă și logică nedispunând separat de remediul de drept al acțiunii în nulitate.

De câte ori s'a atacat vre-o sentință definitivă a Tribunalului Cluj prin învoire de proces, de atâtea ori acțiunea petiționarului a fost respinsă de către tribunal în baza art. 635 din pr. civ., care art. se găsește în titlul al zecelea din pr. civ. din Ardeal și care tratează procedura încetării contractelor de închiriere.

Această procedură specială este făcută pentru cazurile, când contractele de închiriere expiră și când atât proprietarul, cât și chiriașul au puțină să procedeze în acest scop pe o cale cu mult mai simplă, decât aceea a procesului ordinar. Având în vedere, că această procedură cere ca o condiție esențială: un contract de locațiune expirat, a cărui constatare de expirare se și cere, vedem că ia, când toate contractele de închiriere sunt prelungite prin lege ani de a rândul, această procedură specială nici nu a putut avea aplicare, căci n'a avut obiect. Adică această procedură în mod facil a fost suspendată în aplicarea sa, nepunându-se denunța nici un contract de închiriere.

Și atunci se naște întrebarea: cum poate tribunalul să invoace în motivarea unei respingeri de învoire de proces art. 635 din pr. civ., când tribunalul în materia de închiriere în judecată nu se conformează procedurii speciale dela titlul X. din pr. civ. și aplică normele generale de procedură. Ori, dispozițiunile procedurii civile ordinare, se termină prin art. 574; iar art. 635 trece acest număr de art., adică depășește cadrele procedurii civile ordinare. Ca atare atunci, când se aplică procedura ordinară și nu cea specială, care de altfel este în mod facil prin neaplicare, suspendată, trebuie să căutăm rezoluțiile hotărârilor date în baza dispozițiilor procedurii ordinare, conform normelor căreia judecăm.

Este greșit deci, punctul de vedere al Tribunalului, căci nu aplică în întregime toate dispozițiunile procedurii civile și caută zădărnicește remediului de drept atât de important, prin dispozițiuni neaplicabile la care remedia au drept să recurgă toate părțile litigante. Este prejudicioasă această procedură a Tribunalului cu atât mai mult, fiindcă în această materie aci în Ardeal, contra hotărârilor tribunalelor nu se admite nici cel puțin cerere de revizuire, contrar procedurii din vechiul Regat, unde există recursul în Casație.

Astfel părțile sunt lovite în drepturile lor contrar dispozițiilor din procedură, și ne vine a crede că nu pentru altceva, decât numai pentru acel singur motiv, că Tribunalul nu voiește să și mai revadă încă o dată sentința, pe care a pronunțat-o deja Tribunalul, când fără motive de drept refuză introducerea acțiunilor de învoire.

Dr. I. Bartha.

JURISPRUNDENȚA STABILĂ

De

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Secțiunea III. Ardeal

Funcționar suspendat. Agent vamal îndepărtat din serviciu pentru neregularități. Faptele imputabile precizate prin procese verbale. Achitarea în penal a agen-

tului de învinuirea de șantaj nu exclude îndepărtarea lui pentru neregularitățile comise. Revocare făcută cu observarea art. 23 § 37 al. § din legea vămilor. (Deciziunea No. 23—922).

Contrabandă vamală. Recurs verbal inadmisibil conform §. 527 pr. civ. Contravenient cu domiciliul în altă comună de cât locul unde se află biroul vamal. Apelanti aflați în închisoare. Comunicarea deciziei §. 156 pr. civ. art. 212 și 213 legea vămilor. Inscrisiere în falș contra procesului verbal. Respingeria de către tribunal a acestei cereri cu nesocotirea dreptului de apărare al apelanților și violarea art. 216. din legea vămilor. Casare. (Deciziunea No. 690—922).

Secțiunea III. Bucovina

Vânzare de marfă. Revizuire pe motiv de defectuoșitatea procedurii, contradicere cu actele procesului și greșită aplicare a legii. §. 503 al. 2—4 și 179 pr. civ. Stabilirea justă a cuantumului și prețului mărfurilor vândute. Motiv de revizuire nedezvoltat. Interogator. Considerente în plus și de prisos. Contract de societate, iar nu depozit. §. 1348 c. civ. austriac. (Deciziunea No. 716—922).

Livrare de marfă. Imputernicit pentru primirea marfei cumpărată de reclamant. Mandat limitat, iar nu un mandat în sensul §. 1002 c. civil, care putea da dreptul imputernicitului a cere rezilierea contractului de vânzare. Aplicarea art. 356 c. civ. Neconformarea recurentei acestui text. Contract sinalagmatic. Intregirea lipsei din acțiune de către Curtea de Apel. Complectarea permisă de lege. Liberarea de livrare prin plata sumei. Respectarea dispoziției §. 410 pr. civ. (Deciziunea No. 765—922).

Secțiunea I. Ardeal

Reforma agrară. Contract de vindere a unui imobil în întindere de peste 10 jughere cadastrale sub imperiul ordonanței fostului Consiliu Dirigent 1149. A) și al decretului lege de reforma agrară. Neeludarea ordonanței. Valabilitatea contractului. (Deciziunea No. 796—922).

Predare de imobil. Revinderea aceluiași imobil cu rea credință. Prim achizitor cu bună credință. Fapt ilicit. Expertizarea daunei. Norme de stabilire. (Deciziunea No. 1016—922).

SECȚIUNEA III. ARDEAL.

Decizia No. 23—1921. Ardeal Dosar No. 255—1922.

S'a luat în cercetare recursul făcut de Dumitru Cosmulei contra deciziei No. 40938. din 4 Iunie 1921 a Ministerului de Finanțe.

S'a prezentat intimatul Ministerul de Finanțe prin Dl avocat V. Cancicov, lipsind recurentul care a fost citat în regulă.

S'a ascultat raportul făcut de Dl Consilier Dl C. Crăciunescu.

Deliberând. Asupra motivelor de recurs: Că recurentul prin sentința No. 5000—3—921. a Tribunalului Timișoara fost achitat de sub acuza de șantaj pentru care a fost suspendat din oficiu — cere reintegrarea în post;

Curtea. Având în vedere că din dosarul No. 66. înaintat de Ministerul de Finanțe, direcțiunea generală a Vămilor, rezultă că recurentul prin deciziunea No. 40938. din 4 Iunie 1921. a Ministerului de Finanțe, pe ziua de 1 Septembrie 1920 a fost îndreptat din serviciul de agent auxiliar exterior al vămilor pentru neregularitate în serviciu, văzând că faptele imputate recurentului sunt precizate în procesele verbale cuprinse în acel dosar, că recurentul nici nu pretinde ca acel decret de amovare să fie casat și nici motivele acelui decret nu le atacă.

Considerând, că faptul că recurentul a fost achitat în procesul penal de sub acuza de șantaj, nu dovedește că recurentul nu ar fi comis acele ne-

regularităţi care i-sa impută în procesele verbale ale Direcţiunii Vănilor şi în Decretul de anulare.

Şi considerând în fine că în sensul art. 23. şi 37. punct 3. al legii generale a vămilor recurentul ca funcţionar inferior fără vre'un avis preabil, cu formele lăsate la puterea şi aprecierea Ministerului de Finanţe poate fi îndepărtat din serviciu şi că deci revocarea recurentului fiind făcută şi de alt cum în mod legal, cererea recurentului pentru reînegrare nu este fundată.

Pentru aceste motive Curtea. În numele legii, respinge recursul.

Data în şedinţă publică azi 3 Ianuarie 1922.

Decizia No. 690/922 Ardeal Dosar No. 3158/921

S'a luat în cercetare recursul făcut de Glück Ernest Linkz Paul, Valiezko Vasile, precum şi recursurile făcute de Ministerul de finanţe în contra sentinţei Tribunalului Satu-Mare No. Ca 1454—921.

S'au prezentat recurenţii Glück Ernest, Linkz Paul, Valiezko Vasile prin Dl avocat L. Ghilezan precum şi Ministerul de finanţe prin Dl avocat El. Rădulescu.

S'a ascultat raportul făcut în cauză de Dl Consilier Al. Perez.

S'au ascultat Dnii avocaşi L. Ghilezan şi Rădulescu în dezvoltarea motivelor de recurs precum şi în combateri.

Curtea Deliberând, Având, în vedere că prin procesul verbal No. 4367—1920 încheiat de biroul vamal Halmeu şi aprobat de Ministerul de finanţe, Direcţia Generală a vămilor prin decizia No. 212, 312 din 8 Mai 1921, Ernest Glück, Valiezko Vasile şi Linkz Paul au fost condamnaţi la 5000 lei amendă şi la 60.000 lei despăgubiri către stat pentru faptul de contrabandă.

Având în vedere că în contra arătatei decizii condamnăţii făcând apel Tribunalului Satu-Mare prin sentinţa No. Ca 1454—921, după ce a respins atât cererea de înscriere în falş a apelanţilor cât şi incidentul de tardivitate al apelului, ridicat de reprezentanţii Ministerului de finanţe, statuând asupra fondului a respins apelul.

Având în vedere că Ministerul de finanţe, cât şi celelalte părţi au declarat recurs verbal în şedinţă şi au introdus în acelaş timp recurs în scris în contra citatei sentinţe.

Având în vedere că recursurile declarate verbal nefiind făcute în conformitate cu prescripţiunile art. 527 din codul de procedură civilă, urmează a fi respinse ca neregulat introduse.

Având în vedere în ceea ce priveşte recursul scris făcut de Ministerul de finanţe pentru că tribunalul a respins incidentul de tardivitate al apelului contravenienţilor cu violarea dispoziţiunilor art. 212 şi 213 din legea vamală.

Având în vedere că tribunalul a respins incidentul pentru motivul că din dosarul No. 48—920 P. de contrabandă rezultând că apelanţii se aflau cu domiciliul 70 cotal în închisoare, nu au putut să ia cunoştinţă de afişare deciziunii apelate.

Având în vedere că deşi după dispoziţiunile art. 212 din legea vămilor, atunci când partea condamnată nu are domiciliul în comuna unde se află biroul vamal, comunicarea deciziunii se face prin afişare, legea însă nu a putut să dispună decât pentru cazul când partea se află în libertate, iar nu

închisă, căci numai în această situaţiune are posibilitatea să ia cunoştinţă de afişarea deciziunii la primăria respectivă şi să uzez: în termen util de calea de atac pe care legea i-o pune la dispoziţiune, că întru cât apelanţii se aflau la închisoare deciziunea trebuia să li se comunice la penitenciar, conform § 156 din codul de procedură civilă; că aşa fiind tribunalul n'a violat dispoziţiunile art. 212 şi 213 din legea generală a vămilor, când în condiţiunile descrise a respins incidentul de tardivitate al apelurilor, ridicat de Minister, că prin urmare recursul său trebuie să fie respins ca nefondat.

Având în vedere în privinţa recursului scris făcut de Ernest Glück, Valiezko Vasile şi Linkz Paul, că aceştia conformându-se dispoziţiunilor art. 216 din legea vamală, au declarat în cererea de apel că se înscriu în falş în contra procesului verbal, susţinând că depoziţiunile martorilor pe care procesul verbal se bazează, sunt neadevărate, fiind făcute sub presiunea fostului şef de siguranţă care a luat parte la încheierea actelor de constatare, iar în dovedirea celor susţinute au indicat o serie de martori.

Având în vedere că Tribunalul în motivarea prin care respinge ca nesenioase mijloacele propuse de părţi în susţinerea falşului arată că parte din martori sunt implicaţi împreună ca apelanţi în diferitele alte infracţiuni de contrabandă, că parte au mai fost ascultaţi, iar alţii sunt propuşi pentru prima oară înaintea Tribunalului.

Având în vedere că dacă aprecierea asupra primelor categorii de martori ar fi putut servi drept temei pentru respingerea cereri de înscriere în falş, în ceea ce priveşte însă ultima serie de martori aprecierea tribunalului asupra calităţii lor, nu e cu nimic justificată, de oare ce din singura împrejurare, neînsoţită de alte consideraţiuni, că martorii au fost propuşi pentru prima oară înaintea tribunalului, nu se putea trage concluziunea de neseniozitate al acestui mijloc de apărare,

Că tribunalul respingând cererea de înscriere în falş în modul arătat, a nesocotit dreptul de apărare a apelanţilor bazat pe dispoziţiunile art. 216 din legea vămilor, astfel că sentinţa ce a pronunţat urmează a fi casată pentru acest motiv.

Pentru aceste motive, Curtea În numele legii, Admite recursurile făcute de Glück Ernest, Linkz Paul şi Valiezko Vasile.

Casează sentinţa Tribunalului Satu-Mare No. Ca 1454—921 şi trimete afacerea aceluiaş tribunal spre a desbata şi judeca din nou.

Respinge recursurile făcute de Ministerul de finanţe în contra arătatei sentinţe.

Data în şedinţă publică azi 4 Aprilie 1922.

Decizia No. 716/922 Bucovina Dosar No. 3054/21

În procesul Leib Haber din Cernăuţi, reclamant, prin procurăţiunea avocatului dr. Maximilian Schiffer din Cernăuţi, în contra lui Rosenblatt din Cernăuţi, prin procurăţiunea avocatului dr. Arnold Fischer din Cernăuţi şi Adolf Becker din Cernăuţi, pârât pentru suma de lei 2160 coroane = 1080 lei.

S'a luat în cercetare reviziunea pârâtului Iacob Rosenblatt în contra deciziunii Curţii de Apel Cernăuţi din 21 Aprilie 1921 Bc. 731—20, prin care s'a respins apelul pârâtului împotriva sentinţei Tribunalului Cernăuţi din 5 Iulie 1920 Cg. IIIa 33/20.

S'a ascultat raportul făcut în cauză.

Curtea deliberând asupra reviziunii.

Recurentul invoacă motivele prevăzute în paragraful 503, punctele 2, 3 și 4 proc. civ. (defectuozi-tatea procedurii, contradicere cu actele procesului și greșita aplicare a legii).

Defectuozi-tatea procedurii recurentul o găsește în respingerea probei cu martori asupra împrejură-rei, că reclamantul a vândut marfa pe prețuri mai mari decât cele arătate de reclamant la interogator. Susține, că rău a procedat Tribunalul, când a respins aceeași probă în temeiul paragrafului 179 proc. civ., asemenea și Curtea de Apel, când a adoptat argumentarea Tribunalului, de vreme ce recurentul nu a fost în stare să propună martori mai curând, căci reclamantul a specificat abia la interogator pe ce prețuri a revândut marfa.

Motivul este neîntemeiat pentru că reclamantul a arătat deja în acțiunea sa, căta marfă și pe ce prețuri s'a cumpărat, pe de altă parte a arătat suma, ce constituie pierderea, ce a suferit societatea. Recu-rentul a fost deci în măsură să și facă singur soco-teala, pe ce prețuri s'a vândut marfa, dar lăsând aceasta la o parte, recurentul, în memoriul prin care răspunde la acțiune, a susținut mai întâiu că nu știe pe ce prețuri a vândut, reclamantul, iar apoi, că acesta a vândut ceapa pe prețul de 270 cor. kilo-gramul. Părâtul a susținut deci în același memoriu lucruri, ce se contradiceau, pe de altă parte însă cu totul altceva decât faptul, asupra căruia a învo-cat ulterior martorii, aceștia având, — cum s'a mai spus — să depună, că reclamantul a vândut pe prețuri mai urcate, decât cele arătate de el la inte-rogator. În deosebi prețul de cor. 270 de kilogram, obținut de reclamant, după cum afirmă recurentul în memoriu, nu este mai urcat, ci din contra mai mic, decât cel declarat de reclamant la interogator. Re-clamantul a depus, adică că a vândut o parte din ceapă cu 320 cor., altă parte cu 250 coroane majo-metrica, deci în medie cu 285 coroane kilogramul.

Astfel fiind bine au respins instanțele inferi-oare proba cerută.

Motivul paragrafului 503 punct 3 proc. civ. nu este dezvoltat de către recurent. Adevărat că acesta se plânge, că motivele deciziunii atacate ar fi în contradicere cu actele procesului, de vreme ce Curtea de Apel spune, că bine a procedat Tribuna-lul, neinterogând pe recurentul de azi, pentru că a fost condamnat pentru jurământ mincinos, iar el s'a plâns, că pe nedrept i s'a respins proba cu martori, nu pentru că nu a fost admis la interogator. Dar prin aceasta recurentul nu dezvoltă motivul paragrafului 503 punct. 3 proc. civ., de vreme ce acest motiv poate fi învo-cat numai, dacă deciziunea atacată se înte-meiază într'un punct esențial pe fapte, care sunt în contradicere cu actele procesului, ceea ce nu este cazul în speță. Afară de aceasta, deciziunea atacată dă un considerent în plus, un considerent de prisos, dar arată și motivele, pentru care aprobă, că proba martori a fost respinsă.

Greșita aplicare a legii recurentul o învoacă pe motiv, că fiind vorba de o fidejusiune de partea părâtului, trebuie aplicată dispoziția paragrafului 1348 cod. civ., care prevede act scris pentru fide-jusiune.

Dar Tribunalul și Curtea de Apel au constatat, că contractul de societate, intervenit între reclamant de o parte și cei doi părâți de altă parte, prevede

părâții, cum aveau să participe cu 2/3 la un even-tual câștig, astfel s'au obligat solidar, să răspundă pentru 2/3 din pierderea ce ar suferi societatea. Această constatare nu a fost atacată în temeiul punctului 3 al paragrafului 503 proc. civ. de către recurent, de altfel este în concordanța cu actele procesului. După această constatare nu de fideju-siune este vorba, ci de un contract de societate cu obligațiune solidară a ambelor părâți.

Astfel fiind și acest motiv este neîntemeiat.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii respinge reviziunea.

Data în Camera de Consiliu azi 25 Aprilie 1922.

Decizia No. 765—923. Bucovina Dosar No. 4703—921.

În procesul reclamantei Lotti Berger comercianță în Sighetul-Maramureșului, prin procurățiune dlui avocat Kimelmann din Cernăuți, contra firmei Singer și Rosenbaum, prin procurățiunea dlui avocat dr. Meier Schifter, pentru livrare.

S'a luat în cercetare reviziunea firmei părâte în contra deciziunii Curții de Apel Cernăuți din 16 Iunie 1921. B. c. 645—920. prin care s'a admis ape-lul reclamantei și s'a reformat sentința Tribunalului Cernăuți din 19 Iunie 1920. No. Cg. III. 48—20—6.

În lipsa părților care conform legii nu s'au citat. S'a ascultat raportul făcut în cauză de dl Con-silier dr. D. Băleanu.

Curtea deliberând asupra motivelor de revi-ziune :

Recurenta învoacă motivele de reviziune prevă-zută în No. 503. p. 3 proc. civ. (contradicere cu ac-tele procesului) și în No. 503. p. 4. proc. civ. (gre-șită aplicare a legii).

Curtea de apel a constatat, că reclamanta n'a imputernicit pe dr. Schrank să dispună după libera sa voință asupra mărfii, ci l'a imputernicit numai ca să ridice marfă și să plătească prețul mărfii lasându-i întreaga sumă pentru plata prețului.

Această constatare este în concordanță cu ac-tele procesului și în deosebi cu depoziția făcută de reclamantă sub jurământ.

Recurenta argumentează, că dacă Schrank, era imputernicit să ia în primire marfă și să plătească prețul, atunci era mandatar potrivit paragrafului 1002 cod. civ. și în drept să rezilieze contractul intervenit între părți. Dar firma recurentă greșește.

Mai întâi nu avem aface cu un mandat potrivit paragrafului 1002 cod. civ. pentru că un mandat are ca obiect girarea unor afaceri ale altuia, prin urmare faptele, prin care se creează, se modifică sau se des-ființează drepturi. Dar Schrank avea numai să ia în primire marfă cumpărată de reclamantă și să plăte-ască prețul stabilit de părți, prin urmare să facă acte din care nu se puteau naște drepturi, nici modifica, nici stinge.

Schrank nu era decât un simplu trimis.

Ca atare nu putea să rezilieze contractul de vânzare.

Dar dacă l'am și considera ca mandatar con-form paragrafului 1002 cod. civ. nici atunci lucrul nu se schimbă, efectul este același. Căci mandatul este în speță atunci un mandat limitat, ce privește numai acul primirii mărfii și a plății prețului. Părâta știa că numai la aceste doua lucruri se refera im-puternicirea dată lui Seschrank. Prin urmare Schrank putea proceda numai în cadrul restrâns al acestei

impulserii. Este greșită părerea recurentei, că Schrank fiind mandatar al reclamantului putea să rezilieze contractul de cumpărare.

De asemenea bine a judecat Curtea de Apel, când a cerut, că recurenta trebuia să se conformeze articolului 356 cod. com., s'o înștiințeze pe reclamantă și să-i acorde reclamantei un termen pentru executarea contractului. Recurenta argumentează, că circulația între Cernăuși și Sigetul Maramureșului pe vremea aceea era întreruptă, așa că din acest motiv nu se putea conforma articolului 356 cod. com. Dar recurenta nici nu afirmă măcar, că a încercat să se conformeze acestui articol, nici n'a expediat cel puțin pe o cale oarecare o atare înștiințarea prin Dr. Schrank.

Este exact, că avem de a face în speță cu un contract sinalagmatic, că părțile trebuie să execute obligațiunile din contract de odată, că partea, care cere executarea contractului, trebuie să se declare gata din partea ei de a executa contractul, că reclamanta însă n'a făcut acest lucru în acțiune. Dar Curtea de Apel a întregit această lipsă, enunțând în dispozitivul deceziunii, că pârâta se obligă a preda stofele numai contra plății de 24.087 coroane. Recurenta crede, că Curtea de Apel nu putea să completeze lipsa arătată. Dar părerea aceasta este evident greșită.

Mai invoacă recurenta, că Deciziunea Curții de Apel enunță că firma pârâtă se poate libera de livrare plătiind suma de 60.000 coroane, iar prin aceasta s'ar fi violat dispoziția paragrafului 410 pr. civ., de vreme ce nici în acțiune nici un cursul dezbaterilor reclamanta nu s'a oferit a primi această sumă în locul mărfii. Inexact, căci în acțiune se găsește la fine o declarație expresă, că reclamanta primește ca firma pârâtă să se libereze de livrare plătiind 60.000 coroane.

Reviziunea este deci neîntemeiată.

Pentru aceste motive și considerând și dispozițiunile paragrafelor 41.50 pr. civ.

Curtea în numele legii respingă firma pârâtă să plătească reclamantei 100 lei cheltueli de a treia instanță în termen de 14 zile sub urmările execuțiunii sille.

Dată în Camera de Consilii azi 1 Maiu 1922.

Decizia No. 1016—922. Ardeal Dosar No. 1168—921.

S'a luat în cercetare cererea de reviziune a reclamantului Petre Voscher, contra sentinței Curții de Apel Timișoara No. 1921 C. III 227—27 în procesul cu intimatul Maurițiu Kaufmann, pentru proprietatea și predarea unui imobil sau desdaunare.

S'a prezentat reclamantul prin dl avocat Acker procurator și intimatul prin dl avocat Singer ca procurator, în baza procurilor anexate la dosar.

S'a ascultat referatul dlui consilier T. Radu și pe dnii avocați ai părților în susțineri și combateri.

Înalta Curte deliberând asupra motivelor cererii de reviziune, prin care reclamantul se plânge, că Curtea de Apel cu violarea normelor de drept material a luat concluzia greșită, că intimatul care imobilul din proces vândut odată reclamantului, l'a vândut altui cu reacredință, are a plăti daună numai în așa măsură, în care aceasta se arată în epoca faptului daunător, stabilind astfel contrar normelor existente

desdaunare comună în loc de desdaunare completă și cu violare normelor de drept de procedură nu l'a judecat pe intimat la plățirea speșelor.

Având în vedere, că prin sentințele instanțelor inferioare s'a stabilit în mod definitiv, că intimatul 2 jughere de pământ arător, aflător în comuna Secușigiu (Soéksut) asupra cărora încheiase deja contract valabil de vindere-cumpărare cu reclamantul, l'a vândut ulterior din nou unei alte persoane.

Considerând, că astfel fiind, intimatul întrucât față de dobânditori ulterior, care poate fi de bunăcredință, n'ar mai reuși a-i da reclamantului document apt pentru transcrierea proprietății pe seama acestui, — în urma faptului său ilicit, conform normelor de drept existente, este dator a-i da completă desdaunare reclamantului, ca cumpărător păgubit, adică ai plăti ca daună suma aceia, cu care aceștia s'și poată cumpăra alte 2 jughere de pământ de aceiaș calitate.

Considerând că pentru a stabili această sumă constituind dauna reclamantului, sunt a se lua în considerare părerile experților ascultați asupra volorii celor 2 jughere de pământ arător, care fac obiectul procesului și că în vederea diferenței părerilor date de cei doi experți ascultați, valoarea menționată se prezintă în proporția mijlocie a valorilor stabilite de către cei 2 experți, adică în suma de 20.000 lei, din care detragându-se suma de 1400 lei, ca preț de cumpărare însă neplătit de către reclamant; rămâne a se plăti reclamantului în valoarea deplină a daunei suferite 18.600 lei.

Considerând că așa dară punctul de plecare adoptat de către Curtea de Apel relativ la stabilirea daunei violează normele de drept material și că astfel plângerea reclamantului se arată a fi fondată.

Considerând că, în aceste împrejurări reclamantul fiind a se privi că în deplin dobânditor de proces, speșele ivite prin acest proces în urma dispozițiunilor §§ 426 și 508 P. c. în întregime îi trebuie restituite de către intimat.

Pentru aceste motive. În numele legii.

Acea parte a sentinței Curții de Apel din Timișoara No. 1921 C. III 227/27, prin care intimatul s'a obligat să predea în proprietatea și posesiunea reclamantului imobilul luat în protocolul cărții funduare din Secușigiu No. 1073 A. I 10 ord. și 2920/6 nu o atinge, celelalte părți însă ale sentinței Curții de Apel la modifică astfel, că în cazul dacă intimatul nu ar preda imobilul în proprietatea și posesiunea reclamantului, în acest caz intimatul e obligat a solvi reclamantului în 13 zile sub greutate de execuție 18.600 (optsprezece mii șasesute) lei, ca daune; la tot cazul se obligă intimatul a solvi reclamantului tot în 15 zile și sub sarcina de execuție 3000 (trei mii) lei spese de proces apel și reviziune.

Dată și citită în sedința publică azi la 11 Oct 1922.

Decizia No. 796—922. Ardeal Dosar No. 1118—921

S'a luat în cercetare cererea de reviziune a intimatului Carol Văradi, contra sentinței Curții de Apel, Oradea Mare No. 1921 C. I. 33—9 în procesul intentat de către reclamanta soția lui Ștefan Revak născ. Maria Kenaderesi pentru declararea nevalabilității contractului.

S'a ascultat referatul D-lui Consilier T. Radu

și Dl avocat Serădeanu Angheliescu.

Inalta Curte, deliberând asupra motivelor cererii de reviziune înaintată pentru greșita aplicare și explicare a ordonanței No. 1149 A. a fostului Consiliu Dirigent Resortul Agriculturii și Comerțului.

Văzând și cele conținute de replica reclamantei înaintată în termen.

Având în vedere, că examinând de aproape dispozițiunile acum menționatei ordonanțe și în deosebi dispozițiunea introductivă prin care se expune clar restul aceleia și anume „pentru a preveni abuzurile potrivite a zădărniciiei ducerea la îndeplinire a reformei agrare” — rezultă că explicarea corectă a dispozițiunei din art. 3. numai aceia poate fi că înstrăinarea acelor bunuri imobile, a căror înțindere întrece 10 jughere cadastrale e oprită întru-lăta întrucât aceasta înstrăinare ar fi potrivită a zădărnici, aducerea la îndeplinire a amintitei reforme, în conformitate cu legea ce se va aduce privitor la efectuarea reformei agrare și care lege în formă de decret la confecționarea contractului în chestiune a fost deja adusă și promulgată.

Considerând, mai departe că nici din dispozițiunea art. 7. din menționata ordonanță nu se poate conchide nulitatea și nevalabilitatea din capul locului a unui act, prin care se înstreinează imobile de înțindere de peste 10 jughere cadastrale, ci numai întrucât acel act ar intenționa eludarea ordonanței.

Având în vedere că după cum s'a amintit deja Decret-legea relativ la reforma agrară în epoca confecționării contractului în chestiune fiind deja promulgată la judecarea valabilității înstrăinării conținută de acest contract nu se poate porni singur din susmenționata ordonanță precedentă care evident, că n'a putut avea decât un caracter provizoriu, pentru a împiedeca zădărnicierea înăptuirea corespunzătoare a reformei agrare, pe atunci încă numai proiectată, ci în tot cazul trebuiesc chibzuite și dispozițiunile decret-legei.

Considerând, că din dispozițiunile acestui decret rezultă după cum din legea de atunci votată de corpurile legiuitoare și promulgată deja, actualmente, se constată că se poate, cum că vânzarea și cumpărarea, ce constituie obiectul acțiunei și care de altcum întrunește formele de valabilitate, trebuie considerată nesolidă, căci din punctul de plecare al dreptului privat această vânzare nu e pendentă dela chestiunea de expropriere, iar executarea exproprierii se va face la timpul său în baza legii agrare fără considerare la înstrăinarea anterioară.

Considerând, că așa dară afacerea de vindere cumpărare în chestiune cu corecta explicare a normelor existente nu se poate declara, ca fiind nevalabilă și nulă din capul locului și că prin urmare plângerea intimatului se arată de nebazată.

Pentru aceste motive în numele legii Inalta Curte admite cererea de reviziune a intimatului Carol Văradi în contra sentinței Curții de Apel Oradea-Mare No. 1921 C. I. 33-9.

Sichmbă această sentință, respinge acțiunea reclamantei și obligă pe reclamantă ca în 15 zile sub pedeapsă de execuție să solvească intimatului 2500 (două mii cinci sute) lei spese de proces, apel și reviziune. Dată și citită în ședință publică azi la 12 Septembrie 1922.

Cărți de drept apărute. Editura Cultura Națională București.

Corneliu Botez.

Legiuiri Silvice.

Dl Corneliu Botez înalt și desăvârșit magistrat este cel mai meritos muncitor pe terenul literaturii juridice din țară. Nu numai pentru că este atât de competent în toate ramurile de activitate juridică, ci și pentru că în tot ce a scris până acuma vedește pe lângă un spirit de profundă analiză și un simț eminamente practic. Lucrările ce dă la iveală conțin îndrumări precise, imediat utilizabile și absolut complete.

De pildă lucrări ca opera Dsale capitală „Noul cod ce al judecătorului de ocol” două mari volume dintre care unul a fost premiat de Academia română, găsim foarte puține în literatura juridică mondială. Manualele cunoscute de acest fel păcătuiesc sau prin aceea că sunt prea doctrinare sau că neglijând bazele teoretice sigure, copriind numai îndrumări de bun simț, fără îndicii principiare pentru rezolvarea cazurilor analoage. În această lucrare ce amintim, Dl C. Botez a știut să întrunească în modul cel mai fericit ambele deziderate.

Noua sa lucrare „Legiuiri Silvice” deși în proporții mai mici, nu rămâne pentru aceasta mai puțin prețioasă. Cu ocazia extinderii Codului Silvic român în părțile alipite ale țării, Dsa a alcătuit colecția tuturor normelor de drept ce sunt în legătură cu această importantă materie.

După o introducere ce conține expunerea de motive a „Codului Silvic”, urmează textul codului jătregit pedeoparte cu dezbaterile parlamentare și pe de alta cu jurisprudența stabilită de instanțele judecătorești.

Partea a doua coprinde pe lângă legile: Pentru înființării „Casei Pădurilor”, pentru exploatarea pădurilor Statului etc. și regulamentul pentru aplicarea legii modificatoare a „Codului Silvic” precum și Noua lege pentru Organizarea învățământului Silvic (promulgată după apariția lucrării).

Felicităm pe autor pentru această colecție prețioasă și de atâta folos lumii juridice și economice.

L.

INFORMAȚIUNI

Congresul „Alianței avocaților români din țară”

În ziua de 30 Septembrie avocații români din țară au ținut la Cluj un congres de constituire în alianță națională profesionalistă.

Judecând după programul de lucru concretizat în statutele votate de congres, inițiativa este pe cât de frumoașă pe atât de utilă consolidării noastre naționale. Urmărind unificarea legislativă prin romanizarea justiției, alianța avocaților români face operă trainică de romanism cu atât mai laudabilă cu cât în Bucovina spre pildă predominarea limbei în justiție lasă atâta de dorit.

Fie ca aceasta pătură de intelectuali plină de vigoare entuziasă, să pornească hotărât la lucru pentru binele țării și a neamului. Le dorim tot succesul și ne mângâem cu nădejdea unei conlucrări cinstele la munca pe care „Ardealul Juridic” a început-o de acum trei ani.

Unificarea legislativă a României Mari *) Anteproiectul Codului Penal

Dispozițiuni preliminare

Art. 1 — Infracțiunea ce se pedepsește de lege cu pedepsele:

Munca silnică,
Recluziunea și
Detențiunea, se numește crimă

— Infracțiunea ce se pedepsește de lege cu: Inchisoarea corecțională și amendă de la 250 de lei în sus, se numește delict.

— Infracțiunea pe care legea o pedepsește cu: Inchisoarea polițienească și cu amendă se numește contravențiune.

Art. 2 — Nimeni nu poate fi pedepsit pentru o faptă care înainte de a fi fost săvârșită nu era socotită de lege ca infracțiune, și nici atins cu alte pedepse de cât acele pe cari legea le prevede.

Infracțiunile săvârșite sub legea veche, dar neprevăzute de legea nouă nu se mai pedepsesc; iar dacă s'a aplicat o pedeapsă în virtutea legii vechi, executarea pedepsei și toate consecințele hotărârii judecătorești, încetează prin simplul fapt al intrării în vigoare a legii noi.

Dacă după săvârșirea infracțiunii și înainte de osândirea infractorului printr'o hotărâre irevocabilă, intervine o lege sau mai multe legi succesive cari schimbă pedepsele pentru acea infracțiune sau le modifică durata, pedeapsa cea mai ușoară se va aplica. În caz de conflict între două sau mai multe legi succesive privitoare la prescripțiunea acțiunii publice sau a executării pedepselor, se va aplica legea care prevede prescripțiunea cea mai scurtă.

(Constituție 14 c. p. germ. 22, c. p. italian 2, c. p. belg. 2, c. p. rus 14.)

Art. 3 — Oricine săvârșește o infracțiune pe teritoriul României, va fi urmărit, judecat și pedepsit după dispozițiunile legilor penale române.

Legile penale române se aplică și infracțiunilor săvârșite în străinătate cari cad în competența agenților consulari români, precum și infracțiunilor săvârșite deasupra teritoriului României, pe o navă română sau pe marea teritorială.

În ținuturile aflate în afară de fruntariile politice ale Statului român ce s'ar ocupa de către armatele române, legile penale române se vor aplica acelor infracțiuni cari au fost îndreptate împotriva siguranței Statului și a armatei române, sau împotriva unui cetățean român.

În afară de inviolabilitatea persoanei Regelui și de imunitatea parlamentară în chipul cum este statornicită prin Constituție, mai sunt inviolabili toți agenții diplomați străini acreditați în România, precum și membrii familiilor lor.

Ei nu vor putea fi urmăriți, judecați și pedepsiți în România pentru infracțiunile pe cari le au săvârșit sau la cari au participat.

Suveranii străini se vor bucura în România de aceeași inviolabilitate și imunitate de jurisdicțiune (c. p. it. 2, c. p. ig. 1, c. p. ungar 5, c. d. ru* 4 și 5, pr. p. d. 51, l. org. Min. Ext. 23, Const. 54, 55 și 87.).

Art. 4 — Ori care cetățean român va putea fi urmărit, judecat și pedepsit pentru faptele săvârșite fie ca autor, fie ca complice, în afară de teritoriul României, dacă acele fapte sunt socotite ca infracțiuni atât de legile țării unde au fost săvârșite cât și de legile române.

În caz de deosebire între pedepsele prevăzute de legislația țării unde s'a săvârșit infracțiunea și acele prevăzute de legislațiunea română, se va aplica pedeapsa cea mai ușoară.

Dacă pedeapsa cea mai ușoară este prevăzută de legea țării străine, și dacă această pedeapsă nu există în legea română, judecătorul o va transforma într'una din pedepsele prevăzute de acest cod care i-ar corespunde din punct de vedere al naturii și duratei sale.

Nici o urmărire nu se va putea însă face pentru infracțiunile săvârșite de români în afară de teritoriul României, decât după întoarcerea voluntară a românului în țară sau după obținerea extradării sale.

Nici o urmărire nu se va putea face pentru infracțiunile săvârșite de români în afară de teritoriul României, dacă învinuitul va dovedi că pentru acele fapte a fost judecat în străinătate printr'o hotărâre rămasă definitivă și în caz de condamnare, că a fost scutit de executarea pedepsei sau că pedeapsa i s'a stins prin executare sau prin ori ce altă cauză de stingere a pedepselor prevăzute de legile țării unde a săvârșit infracțiunea.

Cu toate acestea, dacă românul a fost condamnat pentru o infracțiune de drept comun, care atrage după legile române interdicțiunea unora din drepturile arătate la art. 25 sau ori și ce altă incapacitate, decădere sau interdicțiune, instanțele represive române, în urma cererii ministerului public, vor putea pronunța incapacitățile și decăderile prevăzute de legile române pentru acea infracțiune.

Condamnatul va avea însă dreptul să ceară judecătorului ca să reia în cercetare întreaga pricină înainte de a se pronunța asupra acțiunii în decădere exercitată de ministerul public.

Ministerul public nu va putea însă intenta acțiunea în decădere prevăzută de aliniatele precedente, dacă românul a fost amnistiat ori reabilitat în țara unde a săvârșit infracțiunea, sau dacă au trecut 10 ani dela data când i s'a stins pedeapsa în străinătate prin executare, grațiere sau prescripție.

Când învinuitul, prin ori ce mijloace s'a sustras dela executarea integrală a pedepsei la care fusese condamnat în străinătate, partea din pedeapsa executată în străinătate se va socoti în executarea pedepsei ce s'ar pronunța de către instanțele române.

Toate dispozițiunile de mai sus sunt aplicabile și streinilor domiciliați în România dacă nu sunt supuși unei țări cu care România are tratat de extradare sau dacă extradarea lor n'a fost cerută de țara lor, precum și străinilor cari au dobândit naționalitatea română după ce au săvârșit infracțiunea în străinătate.

Ele sunt deasemenea aplicabile ori și căror alți străini cari în România au făcut acte de participare la infracțiunile săvârșite de străini în străinătate (l. fr. din din 26 Febr. 910, c. p. A. 728; c. p. ung. 14215; c. p. gen. 75; c. p. Canton Vaud 31, c. p. Neuchatel art. 37 c. p. Suedez 21, c. p., rus 12. pr p. ruză 534,592 pr p. fr. art. 5 c. p. prus. A 4. ant. proiect. c. p. austr. relv. prop. congr. pun Pdris și c. p. Badez.

Art. 5. Ori cine va săvârși în afară de teritoriul României, fie ca autor, fie ca complice, vreo crimă în contra siguranței Statului Român, vreun delict de plăsmuire a monedelor având curs legal în România, a sigiliilor Statului ori ale autorităților române sau va falsifica efecte publice, timbre naționale mărci publice, biletele de bancă autorizate de lege în România, pașapoarte române, hârtii de credit, sau va săvârși ori ce altă infracțiune împotriva unui cetățean român, va putea fi urmărit în România, judecat și condamnat chiar în lipsă.

Dacă infractorul va fi prins pe teritoriul român, sau dacă se va obține extradarea sa, el va putea fi supus la executarea pedepsei integrale ce s'a pronunțat de către instanțele române chiar dacă pentru faptele de mai sus a fost judecat în străinătate printr'o hotărâre rămasă definitivă și în caz de condamnare chiar dacă a executat în totul sau în parte pedeapsa la care fusese osândit.

În toate cazurile prevăzute de art. 4 și 5, termenul prevăzut de legea română pentru prescripțiunea acțiunii publice se va îndoii; iar în cazurile prevăzute numai de art. 5 se va îndoii și prescripțiunea executării pedepselor.

Deasemenea competența instanțelor represive române în cazurile stabilite de art. 4 și 5 se va determina pentru urmărirea și judecarea infractorului, după reședința lui sau după locul unde a fost prins.

Cu toate acestea, dacă infracțiunea a fost executată în apropierea frontierelor României, după cererea ministerului public sau a părților, Curtea de Casație va putea strămuta cercetarea pricinii înaintea instanței judecătorești, care va fi cea mai apropiată de locul, unde fapta a fost săvârșită.

Infractorul extradat, care nu va avea reședință, sau domiciliul în România, va fi urmărit și judecat de instanțele penale cu sediul în Capitală. (Pr. p. 22, 60, 66; pr. civ. 266—273, legea C. Cas. 37, pr. p. fr. 7, c. p. pr. 4, c. p. A. 4, c. p. ung. 7, c. p. jap. 2 și 3, c. p. rus 173).

Art. 6. — Străinul pedepsit în țara sa pentru o infracțiune de drept comun, prevăzută și de legea română, va fi lipsit în România de exercițiul și folosința acelor drepturi cari i-au fost interzise prin hotărârea streină rămasă definitivă.

Aceasta dispozițiune nu se va aplica dacă străinul a fost condamnat în lipsă sau dacă incapacitățile și decăderile pronunțate prin hotărârea străină vin în atingeră cu ordinea publică.

Art. 7. — Oricine va săvârși o infracțiune în România, după ce va fi fost osândit în străinătate pentru o infracțiune prevăzută și de legea română, va putea fi socotit ca recidivist în cazurile și condițiunile stabilite de acest cod pentru agravarea pedepsei de recidivă (c. p. rusesc 29, c. p. canton Valais 79, Lucerna 77, St. Gal 39, Neuchatel 96).

Art. 8. — Extradarea românilor și a refugiaților politici este oprită.

Când refugiatul politic este urmărit și pentru in-

fracțiuni de drept comun săvârșite în țară streină, el va putea fi judecat în România pentru acele infracțiuni, dacă sunt prevăzute și de legea română și dacă nu sunt conexe cu infracțiunea politică.

Aplicarea pedepsei va fi făcută în conformitate cu dispozițiunile art. 4. al. 2 și 3.

Extradarea străinilor cari au săvârșit infracțiuni și în România, sau cari intră în prevederile art. 5. al. 1. nu va putea fi acordată decât după ce au fost judecați în România, printr'o hotărâre rămasă definitivă, și în caz de osândire după ce au executat în întregime pedeapsa, sau au fost grațiați. (Const. §. 2 și 12, c. p. A. 9, c. p. ung. 17, c. p. ger. 9).

Art. 9. — Dispozițiunile acestui cod se aplică și militarilor afară de cazurile speciale prevăzute de codul justiției militare.

Ele se aplică și infracțiunilor prevăzute de ori ce lege represivă română, afară de cazurile când acea lege ar dispune altfel (c. p. pr. 5, c. p. fr. 5, c. p. A. 10).

CARTEA I.

Despre pedepse și efectele lor TITLUL I.

Despre natura pedepselor

Art. 10. — Pedepsele pentru crime sunt:

1. Munca silnică pe toată viața;
2. Munca silnică pe timp nemărginit;
3. Recluziunea într'o casă de muncă de la 5 până la 15 ani.
4. Detențiunea de la 5 până la 15 ani pentru infracțiuni politice.

Pedepsele de la No. 1, 2 și 3 atrag de drept degradarea civică pe toată viața.

Art. 11. — Pedepsele pentru delikte sunt:

1. Inchisoarea de la 2 luni până la 10 ani.
2. Amenda de la 250 lei în sus.

Pe lângă aceste pedepse, judecătorul în cazurile prevăzute de lege, va putea pronunța și interdicțiunea corecțională de la 6 luni până la 6 ani.

Art. 12. — Pedepsele pentru contravențiuni sunt:

1. Inchisoarea de la o zi până la 2 luni.
2. Amenda de la 100 lei până la 250 lei.

TITLUL II.

Despre aplicarea și executarea pedepselor § 1. Munca silnică

Art. 13. — Munca silnică se va face sau în minele Statului sau în stabilimentele penitenciare. Acei condamnați la asemenea pedepse vor fi supuși la un regim aspru.

Până la înființarea sistemului penitenciar, osândiții la asemenea pedeapsă se vor întrebuiți la lucrările cele mai aspre înăuntrul minelor, sau și afară din mine, pentru lucrările de utilitate publică.

Ei vor fi puși în fieră atunci când administrația penitenciarului va crede de cuviință.

Acei cari lucrează la mine, noaptea se vor scoate afară și se vor închide în temnițe.

Art. 14. — Femeile condamnate la munca silnică se vor închide în deosebite stabilimente, todeauna se-

parate de bărbați și supuse la muncă, potrivit cu vrâsta și sexul lor.

Ele vor fi asemenea supuse la un regim aspru.

Art. 15. — Osândiții sau osânditele la muncă silnică pe viață se vor ține osebit de acei osândiți la muncă silnică pe timp mărginit și se vor deosebi prin costumul lor.

Art. 16. — În timpul pedepsei lor, acei osândiți la muncă silnică vor fi incapabili de a-și administra starea și a dispune de la prin acte între vii.

Ei vor fi puși sub curățelă după fôrmele admise pentru numirea curatorilor și nu li-se va putea da, în timpul duratei pееepsei lor, nici o parte din starea sau venitul lor.

Averea osânditului i-se va da înapoi după încetarea osândei și curatorul îi va da secoteală despre administrarea averii sale.

Art. 17. — Osânda la munca silnică pe viață sau pe timp mărginit nu se va putea pronunța în contra acelora care la pronunțarea sentinței definitive vor fi împlinit al 60-lea an și în locul acelei pedepse se vor osândi la recluziune pe acelaș timp la care ar fi trebuit a se osândi la munca silnică.

§ 2. Recluziunea.

Art. 18. — Osânditul la recluziune se închide într'o casă de muncă destinată pentru aceasta.

Va fi întrebuințat la lucrări determinate prin regulamentele acelei case de recluziune.

Folosul ce va rezulta din produsul muncii sale se va împărți între Stat și osândit; iar din partea ce se cuvine osânditului, jumătate i se va da în cursul osândei, iar celalaltă jumătate se va pune deoparte spre a forma pentru osândit un capital de rezervă, care i-se va da la liberarea lui, conform dispozițiilor regulamentare ce se vor face întru aceasta.

Art. 19. — În timpul osândei însă se va putea da osânditului o mică parte din veniturile sale, care se va fi determinat prin hotărâre judecătorească ca să i serve numai drept ajutor la a sa veșuire, de va meriță prin a sa conduită.

Art. 20. — Regimul special al caselor de recluziune va fi, în principiu, bazat pe munca obligatorie.

Art. 21. — Până la înființarea caselor speciale de recluziune, un regulament de administrațiune publică va determina locurile unde se vor ține provizoriu osândiții la aceasta pedeapsă.

Art. 22. — Femeile osândite la recluziune se vor închide într'o casă separată.

§ 3. Detențiunea

Art. 23. — Osândiți la aceasta pedeapsă se vor închide într'una din mănăstirile publice, ce se vor determina anume prin regulamente de administrațiune publică. Ei vor fi liberi a comunica atât cu persoanele dinăuntru cât și cu orice alte persoane din afară în timpul și conform regulamentelor de poliție întărite printr'un decret regal.

Asemenea, osândiții la detențiune nu vor purta costumul de închisoare și își vor putea procura prin propriile lor mijloace ori ce îndulcire în locuință și nutriment compatibilă cu regimul închisorii.

Ei nu vor fi supuși la nici un fel de muncă.

Art. 24. — Femeile osândite la detențiune se vor închide într'o mănăstire, separate de bărbați.

§ 4. Degradațiunea civică

Art. 25. — Degradațiunea civică consistă:

1. În destituirea și excluderea condamnaților dela ori ce funcțiune și oficiu public.

2. În pierdere dreptului de vot, alegere și eligibilitate și în general de toate drepturile politice și de dreptul de a purta vre-o decorațiune sau vre-un alt semn ori titlu distinctiv de onoare.

3. În incapacitatea de a fi numit jurat sau expert și de a fi întrebuințat ca martor în acte.

4. În incapacitatea de a face parte din vre-un consiliu de familie, de a fi tutor, curator, subrogat-tutor sau consiliu judiciar, decât numai al copiilor săi și atunci după chibzuirea familiei.

5. În pierdere dreptului de a obține autorizațiune de a purta arme, de a ține școală sau de a fi impiegat în vreunul din stabilimentele de instrucțiune, ca profesor institutor, învățător, repetitor sau privighetor.

§ 5. Inchisoarea corecțională

Art. 26. — Osânditul la închisoare va fi închis într'o casă de corecțiune.

El va fi întrebuințat la lucrări pe cât se va putea potrivit cu a sa meserie și după a sa alegere.

Folosul ce va produce lucrul fiecărui arestat se va întrebuința parte pentru cheltuelile casei de închisoare, parte spre a-i procura oarecare îndulcire și parte spre a forma pentru dânsul un capital de rezervă, care să i-se dea la a sa liberare, conform regulamentelor speciale.

Art. 27. — Regimul închisorii corecționale va fi mai blând decât al celorlalte închisori; se va putea însă agrava pentru acei cu rele purtări conform regulamentelor disciplinare cari vor putea prescrie chiar punerea la celulă pentru cauză de securitate sau de disciplină.

Art. 28. — Pe cât puțința va sta, se vor deosebi osândiții după categoria infracțiunilor lor.

Femeile vor fi separate de bărbați și se vor întrebuința la lucrul potrivit sexului lor.

§ 6. Interdicțiunea corecțională

Art. 29. — Interdicțiunea corecțională prevăzută de art. 11, consistă în pierdere a unui sau mai multora din drepturile prevăzute de art. 25.

§ 7. — Amenda corecțională

Art. 30. — Amenda se pronunță sau singură sau însoțită de altă pedeapsă.

În caz de insolvabilitate a condamnatului amenda se va înlocui cu închisoare.

Durata închisorii se va determina de instanța judecătorească, socotindu-se drept 50 lei de amendă o zi de închisoare. În cazul când a fost amenda singură pronunțată și a fost transformată din cauza insolvabilității în închisoare, durata închisorii nu va putea fi mai mare de 1 an; iar dacă odată cu închisoarea a fost pronunțată și amenda, în caz de insolvabilitate transformarea amendei în închisoare nu va putea de pasi 6 luni.

Amenda substituită închisorii prin deordarea circumstanțelor atenuante, nu se poate transforma în caz de insolvabilitate într'o închisoare de o durată mai mare de cât însăși închisoarea căreia amenda a fost substituită.

(Va urmă.)